

PROJECTES EDUCATIUS INTEGRATS EN L'ENTORN

ESTER CASAS GÓMEZ

CURS 2007/08

1. INTRODUCCIÓ	4
• Justificació, propòsit i plantejament	4
• Els Projectes Integrals d'Educació	6
• Objectius i preguntes	7
2. MARC TEÒRIC	9
• Consideracions generals sobre el tema.	9
• Anàlisi dels documents marc	10
Els Plans educatius d'Entorn	10
Estructura	
Recursos	
Objectius	
El Projecte educatiu de Ciutat	13
Estructura	
Objectius	
Funcions	
• Llicències relacionades	15
3. MÈTODE	16
• Objectiu	16
• Tipus d'investigació	16
• Hipòtesi	18
• Participants	18
• Instruments	19
Entrevistes	
Observacions	
• Procediment i anàlisi	21
Descripció de categories	22

4. RESULTATS	26
• Centre A	27
Descripció del centre	27
Dades del PEE	28
Dades del PEC	37
• Centre B	
Descripció del centre	39
Dades del PEE	42
Dades del PEC	46
5. CONCLUSIÓ	48
Aspectes generals	48
Respecte al PEE	52
Respecte al PEC	54
Algunes reflexions per millorar els PIE	56
6. BIBLIOGRAFIA	65
7. ANNEXOS	67
• Document 1 :Entrevista alumnes	
• Document 2 :Entrevista famílies	
• Document 3 :Entrevista Professors/Mestres, Equip Directiu, Lics i Tècniques d'Educació	
• Document 3 :Entrevista Monitors/Associacions	
• Document 5: Grau de satisfacció Centre A	
• Document 6: Grau de satisfacció Centre B	
• Formació pròpia.	

1. INTRODUCCIÓ

a) Justificació, propòsit i plantejament

Actualment i des de fa uns anys ens trobem als centres educatius de Barcelona amb una gran diversitat sociocultural fruit del fenomen migratori que s'està produint al nostre país.

En conseqüència, hi ha un mosaic de llengües, cultures, tradicions, hàbits i religions que ens porta a fer una reflexió i un replantejament de la nostra tasca com a educadors per aconseguir que la totalitat de l'alumnat que rebem tingui garantida una escolaritat amb èxit.

A totes les aules (hi hagi o no diversitat cultural) l'entorn i el centre educatiu haurien de ser elements complementaris. Un centre actiu i participatiu ha de dur implícita una anàlisi de l'entorn del qual n'és part per poder adaptar-se a les seves demandes i expectatives.

Paral·lelament, aquest entorn es pot veure modificat per l'acció de les persones que es formen com a ciutadans de ple dret en una escola o institut oberts, participatius i que busquen el seu desenvolupament global.

El centre educatiu ha de conèixer les particularitats, les motivacions, les necessitats i les aspiracions d'alumnes i famílies de diferents procedències per entendre'ls i per orientar-los perquè coneguin la cultura del país d'acollida, les oportunitats que els pot oferir i així ajudar-los a desenvolupar les seves pròpies capacitats per tal que esdevinguin ciutadans actius i participatius en la societat on viuen.

Treballar a partir d'aquestes premisses és engrescador i apassionant, però també és complex i esgotador perquè el centre escolar no pot assumir en solitari la tasca d'integrar alumnes i famílies de tant diversa procedència que en alguns casos porten associats problemes econòmics greus, de desarrelament cultural, de desestructuració familiar, d'atur etc.

Cal que el centre educatiu s'integri en una xarxa més ampla de serveis i recursos educatius que el teixit social pot oferir des de diferents institucions públiques i privades.

I cal sobre tot, que aquests serveis i recursos siguin coneguts pels diferents agents educatius –família i professionals de l'ensenyament- i que esdevinguin eines útils que contribueixin a la millora de les condicions de vida dels alumnes i reverteixin en una formació i una escolaritat positiva.

Cal també una bona coordinació entre els serveis, uns protocols clars a seguir i una accessibilitat adequada pels usuaris per tal d'optimitzar-ne els resultats.

A causa de l'obligatorietat de l'escolarització que hi ha Catalunya en l'etapa 6-16, escola i institut estan en condicions d'esdevenir les institucions que facin de referent a les famílies per accedir als serveis d'oci, d'esbarjo, de salut i de cultura que el barri ofereix.

Precisament per donar resposta a aquests reptes que la societat actual planteja a l'educació a Catalunya, s'han impulsat una sèrie d'iniciatives des de les administracions per donar suport als centres educatius, molts dels quals, d'altra banda, ja porten a terme els seus propis projectes integrals d'educació. Com a exemple d'aquestes iniciatives institucionals, basaré la meva recerca en dues iniciatives institucionals:

- El mes d'abril de 1999, en el I Congrés "L'Educació és la clau" Barcelona va presentar el seu Projecte Educatiu de Ciutat en el qual s'estableixen les bases i objectius per a una educació integral i al servei de la cohesió social.
- Des de l'any 2004, el Departament d'Ensenyament ha impulsat el que s'anomenen Plans d'Entorn Educatiu amb la finalitat de coordinar totes les iniciatives dels agents educatius que s'ubiquen en un territori determinat.

Així doncs, fruit de les reflexions compartides per les diferents institucions educatives (Departament d'Educació, Institut Municipal d'Educació i els centres educatius – IES i CEIPS-) i amb la col·laboració de les xarxes d'associacions i serveis de la ciutat i els barris, neixen diferents iniciatives encaminades a posar em marxa el que anomenaré *Projectes Integrals d'Educació (PIE)*. Dins d'aquesta categoria estan inclosos el Projecte Educatiu de Ciutat de Barcelona (PEC) i els Plans Educatius d'Entorn (PEE).

Són projectes globals que tenen en compte tots els agents educatius i que tendeixen a elaborar protocols d'actuació que els aglutinin de manera que les seves intervencions es coordinin i es complementin per millorar-ne l'efectivitat.

La meva recerca té com a finalitat avaluar dos centres educatius de Barcelona que ja tenen una llarga experiència de participació en aquests dos projectes per tal d'analitzar les seves actuacions i resultats, detectar necessitats i fer propostes de millora.

Les actuacions individuals de cada institució, de cada associació, de cada servei, de cada centre, a través del treball comú en xarxa hauria de propiciar un impacte més positiu en la millora del sistema educatiu en la mesura que s'unifiquen esforços, s'eviten duplicitats i cadascun dels agents implicats aporta els recursos propis a una tasca comuna: l'educació dels ciutadans.

Aquest treball en xarxa a partir dels PIE té com a finalitat generar:

- Una major accessibilitat dels col·lectius més desfavorits a activitats complementaries a l'escola, activitats de lleure de lleure i oci i als serveis presents a l'entorn.

- Un disseny d'oferta d'aquests serveis i activitats adaptats a les necessitats del territori i les persones que el componen.

De manera que s'hauria de produir un impacte positiu que es concretaria en:

- Respecte als alumnes i les famílies:
Augment del sentiment de pertinença a la comunitat
Augment de la participació a tasca educativa
Millora de l'èxit escolar dels alumnes
- Respecte a la societat en general
Millora de l'índex de confiança social
Major cohesió social
- Respecte a les Institucions:
Augment de l'eficàcia de les iniciatives institucionals (del centre i de l'administració) per ser accions compartides i coordinades, arrelades al territori

b) Els Projectes Integrals d'Educació

De totes les actuacions en xarxa que es fan als centres que col·laboren en aquesta recerca, em centraré en els Projectes Educatius d'Entorn (PEE), el Projecte Educatiu de Ciutat (PEC) i per referir-me a ells conjuntament utilitzaré la terminologia PIE.

Les administracions responsables de cadascun d'aquests projectes ja fan la seva pròpia avaluació global de forma molt exhaustiva i acurada.

La finalitat de la meua recerca és fer una anàlisi de dos centres que tenen integrats al seu Projecte Educatiu de Centre els esmentats PIE, per valorar l'impacte que han provocat en la població que atenen i saber el grau de satisfacció dels usuaris (alumnes i famílies) dels professionals que desenvolupen les activitats (monitors) i dels mestres i professors dels centres. No es tracta d'una avaluació general dels programes (cada administració ja ho fa en l'àmbit que li correspon) sinó veure l'impacte concret en cadascun dels centres des del punt de vista dels usuaris més directes: alumnes, famílies, mestres, professors i monitors de les diferents associacions i entitats que treballen als centres.

Les institucions implicades en aquest tipus de projectes ja estableixen les seves pròpies avaluacions des del seu punt de vista: es recull l'opinió del professorat implicat, la quantitat d'activitats, les despeses econòmiques i d'altres factors. Però penso que davant de accions tan complexes cal fer una revisió

- de la percepció personal que tenen els destinataris finals del projectes: famílies, alumnes i serveis externs. Com viuen les accions que es realitzen, si els són útils, si saben que formen part d'un projecte més ampli, si comparteixen els objectius pels quals els projectes han estat creats (cohesió i anivellament social, millora de l'ús del català...)
- de la percepció dels claustres de professorat que estan en el centre de les accions i els qui gestionen els recursos tan humans com econòmics fent d'enllaç en el dia a dia entre els diferents agents per a dur a terme les accions dissenyades.

És per això que la recerca vol aprofundir en producte des del punt de vista dels usuaris (famílies, alumnes, mestres/professors, monitors) i en conseqüència, els instruments de recerca aniran encaminats a conèixer i plasmar les seves inquietuds, percepcions i opinions.

Així doncs, la recerca anirà orientada a analitzar les dificultats, avantatges i millores que es produeixen o es poden produir sobre el terreny en els centres a partir de la implementació dels PIE.

La meua recerca es focalitza més en les realitats concretes dels dos centres i ha de ser un complement de l'avaluació global que el Departament d'Educació (a través del Consorci d'Educació de Barcelona) i l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) ja fan del PEE i del PEC respectivament però des d'un punt de vista més focalitzat o particular.

Les conclusions i opinions que es desprenguin de la meua recerca respondran a la realitat concreta dels casos estudiats i donaran als propis centres un dibuix de quines són les seves actuacions, els seus punts febles i els seus èxits, de manera que puguin corregir, millorar o potenciar cadascun dels aspectes analitzats des del seu propi punt de vista, la seva experiència i amb les seves característiques .

Així mateix, la seva experiència pot servir de model a d'altres centres que s'impliquin o pensin implicar-se en PIE de característiques semblants.

Entenent sempre que les experiències que es desenvolupin en d'altres centres no seran necessàriament idèntiques ni completament transferibles .Cada territori té les seves característiques i circumstàncies, i l'èxit o el fracàs dels PIE radica en la possibilitat de desenvolupar-los de forma autònoma i lligada als entorns, fent partícips a les entitats i associacions que li son properes i que estan arrelades al barri on es desenvolupen..

Un PIE no tindria sentit si es calqués del seu àmbit i territori i es volgués aplicar a un altre entorn.

De l'estudi que faré d'aquests dos centres que es podran extrapolar a d'altres realitats el tipus d'organització, la millora de les relacions entre les institucions i el model d'actuació que fa o no possible els objectius de cohesió social, igualtat d'oportunitats, millora de l'èxit escolar, de l'ús extensiu del català.

Cadascun dels centres col·laboradors podrà observar des d'un punt de vista més objectiu el grau de satisfacció dels agents implicats (especialment els usuaris finals -famílies i alumnes-), el grau de coneixement dels PIE en la població que hi està implicada i així els permetrà fer una anàlisi orientada a la millora de les seves actuacions si es dones el cas.

Malgrat la recerca es centri en el punt de vista dels usuaris famílies, alumnes, mestres/professors, monitors cal tenir en compte l'acció importantíssima de les institucions que promouen i fan possible el desenvolupament dels Projectes integrals: Departament d'Educació (Inspectors i LIC), IME, regidories d'educació i els altres serveis externs que formen part de les comissions de seguiment :CRP,EAP,Serveis Socials.

L'estudi profund del punt de vista de tots aquests agents, seria tema de reflexió per una posterior recerca. Tot i així, les opinions d'alguns d'ells han estat recollides en aquesta recerca.

c) Objectius i preguntes:

El meu objectiu és analitzar l'impacte que reben dos centres de Barcelona al optar per un treball en xarxa al incloure en els seus respectius Projectes Educatius com a eix prioritari la implementació dels PIE.

Tenint en compte aquesta opció de treball a través dels PIE, es tracta de saber si:

- A. S'afavoreix l'èxit escolar dels alumnes?
- B. Es generen vincles entre els agents educatius implicats (alumnes, professors, famílies, administracions educatives, associacions i entitats) de manera que augmenta la seva participació en l'educació dels alumnes?
- C. Millora la integració al territori i el sentit de pertinença dels alumnes i les seves famílies ?
- D. Redueix desigualtats i mancances en les famílies amb dificultats socioeconòmiques propiciant el seu accés als recursos del territori?

2. MARC TEÓRIC

a) Consideracions generals sobre el tema.

“El reto es situar el debate sobre el futuro de la educación en el seno del debate sobre el futuro de la sociedad. Y para hacerlo es preciso situarse en el territorio de los centros y examinar las experiencias existentes que nos muestren maneras de abordar esos problemas rebuyendo el aislamiento... y abriendo y participando en dinámicas mas transversales e integrales, interaccionando escuela y otros agentes y servicios presentes en cada entorno.”*

“Per a educar un infant, fa falta tota la tribu”*

Aquestes dues cites defineixen des de diferents punts de vista el marc teòric en el qual s'insereix la meva recerca. De forma implícita en la intencionalitat d'aquest treball hi ha la hipòtesi que l'educació és una tasca que no depèn únicament del professorat sinó de la major o menor implicació de tots els altres agents educatius que hi intervenen.

Aquesta idea l'explíciten amb molt encert Jordi Collet i Joan Subirats* :

“...al lado de los profesionales de la enseñanza existen otros agentes educativos en el entorno cuya mayor o menor implicación puede ser decisiva en el aprendizaje y en la socialización de los alumnos y alumnas. E incorpora, además, la convicción de que, sin la conexión entre las escuelas y la comunidad o entorno social que las rodea, la capacidad de respuesta de los centros a los nuevos retos y demandas surgidas de la gran transformación social que atravesamos se vuelve mucho más compleja y frágil.”*

És en aquesta línia de treball que exposen els autors anteriors que sorgeixen unes propostes de l'administració educativa per oferir als centres un treball coordinat que tingui en compte l'entorn i les possibilitats educatives que aquest ofereix.

La concreció d'aquesta opció educativa integrada són iniciatives com el PEC i els PEE. En conseqüència, el marc teòric en el qual s'insereix la meva recerca és el mateix en el qual es basen els PEE i el PEC.

---

* SUBIRATS, JOAN. (Coord.), ALSINET, JOSEP. RIBA, CLARA. RIBERA, MONTSERRAT *Més enllà de l'escola. Transformacions socials i noves dinàmiques educatives i professionals*, Editorial Mediterrània, Barcelona, 2003

* Proverbi africà

* COLLET, J i SUBIRATS, J. *El descubrimiento del entorno Cuadernos de Pedagogia*” n° 375 Gener de 2008 Pàgs. 54-56

b) Anàlisi dels documents marc dels PEE i el PEC

Quant als documents-marc referents als PEE i al PEC, he fet un estudi de tota la documentació elaborada des del Departament d'Educació (PEE) i des de l'Institut Municipal d'Educació (PEC).

Els Plans Educatius d'Entorn

Els Plans educatius d'Entorn (PEE) són una iniciativa del Departament d'Educació que comença l'any 2004 amb 25 projectes i que s'ha anat ampliant en els darrers cursos.

El desenvolupament dels PEE requereix l'acord amb les diferents administracions locals.

“Aquests plans se sumen a altres iniciatives que en aquest sentit es desenvolupen a la ciutat, com el Projecte Educatiu de Ciutat de Barcelona, els plans comunitaris de barri, etc.”*

En el cas de la ciutat de Barcelona en aquest curs 2007/2008 hi ha cinc zones implicades: Besòs, Raval, Nou Barris i Gràcia.

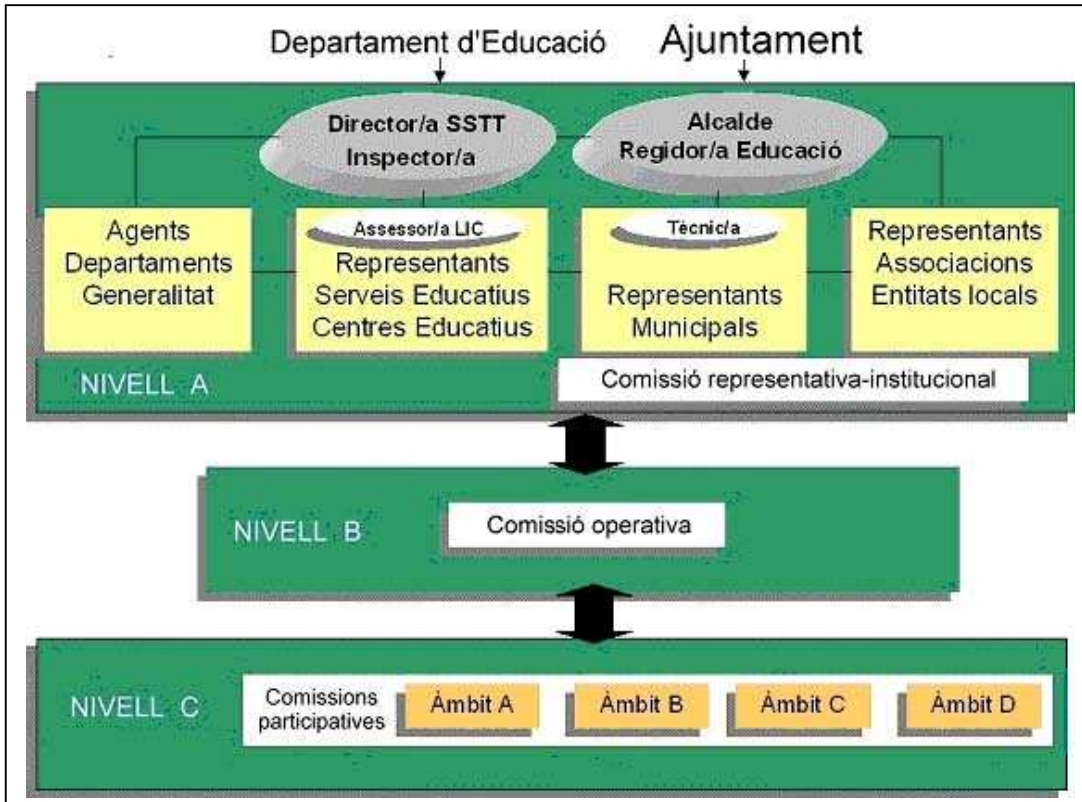
Els centres col·laboradors de la meua recerca estan inclosos en PEE i hi participen activament.

---

* Institut d'Educació de Barcelona. *Projecte Educatiu de Ciutat. Barcelona Ciutat Educadora. Volum I.* Pàg 57

Estructura organitzativa dels PEE

L'organització dels PEE s'estructura a tres nivells, representats cadascun d'ells per una Comissió.

*

Nivell A: Comissió Representativa –Institucional

La tasca d'aquesta comissió és:

- Redactar les orientacions generals del Pla d'Actuació
- Aprovar el Pla d'actuacions i la Memòria de cada curs
- Determinar la composició de la Comissió Operativa.

Nivell B: Comissió Operativa

És un òrgan de gestió la tasca de la qual és:

*FONT: Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. "Pla per a la Llengua i la Cohesió Social".Annex 3. Actualització octubre de 2006 .

- Coordinar i dinamitzar la Comissió Participativa (C)
- Elaboració del Pla d'Actuació i de la Memòria de cada curs
- Està formada per Tècnics del Departament i de l'Ajuntament, representants dels centres educatius i diferents agents socials.

Nivell C: Comissió participativa

Està formada per docents, professionals dels diferents àmbits, membres de l'Ampa, veïns, membres d'associacions i alumnes organitzats en grups de treball determinats per temàtiques la tasca dels quals és:

- Definir línies d'intervenció
- Determinar actuacions adequades
- Fer el seguiment i avaluació del Pla d'actuació

Recursos del PEE

Els recursos associats al PEE son de dos tipus: humans i econòmics. Quant a recursos humans, els centres que s'integren als PEE compten amb l'assessorament d'un LIC i un Tècnic de l'Ajuntament. Quant a recursos econòmics

Objectius dels PEE

Els objectius generals dels PEE, tal i com s'expressen en el document marc* que els orienta són dos:

- *Aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat, en totes les seves dimensions: personal, social, acadèmica i laboral, per tal que tots els nois i noies desenvolupin una identitat personal, rica i equilibrada, adquireixin les competències necessàries per respondre de forma satisfactòria als reptes de la vida quotidiana i tinguin les habilitats socials i les actituds idònies per conviure a la societat actual.*
- *Promoure la cohesió social a través de l'educació intercultural, l'equitat i el foment de l'ús de la llengua catalana, per contribuir a crear un espai comú de valors compartits per tota la ciutadania que, des del respecte a la diversitat, afavoreixi la convivència.*

En el mateix document, aquests dos grans objectius es concreten en unes actuacions les prioritats de les quals són:

---

* Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*. Annex 3. Actualització octubre de 2006.

- *Incrementar l'èxit escolar, reduint desigualtats entre col·lectius.*
- *Enfortir xarxes educatives*
- *Enfortir la participació en activitats de lleure, reduint desigualtats entre col·lectius.*
- *Enfortir els vincles entre les famílies, l'escola i l'entorn.*
- *Millorar la presència i l'ús social de la llengua catalana.**

El Projecte Educatiu de Ciutat

En aquest curs, a la ciutat de Barcelona s'està duent a terme una nova fase del PEC anomenada PEC B III. Aquesta fase correspon al període 2008/2011 i actualment està en un avançat procés de construcció. Des de setembre de 2007 fins a febrer de 2008 s'estan definint els objectius, contingut, estructura i funcionament de la nova etapa (2008/2011)

Aquesta tasca s'està fent amb la participació de diferents agents educatius a través dels Grups de Treball Preparatoris, la tasca dels quals es va presentar i debatre en les VIII Jornades del PEC i que s'aprovarà en la sessió del Plenari (Febrer 2008)

L'origen del PEC es troba en el I Congrés "L'educació és la clau" que es va realitzar l'any 1999.

És en aquest Congrés on es posen les bases sobre les quals es desenvoluparà posteriorment el PEC.

"El Projecte educatiu de ciutat de Barcelona (PEC B) és un instrument de governança educativa, al servei de la construcció de la ciutat educadora"*

En aquesta línia s'ha anat treballant durant aquest temps, redissenyant i ampliant el projecte el qual s'ha anat estructurant a partir de la col·laboració i de la participació ciutadana. Hi col·laboren famílies, escoles, entitats culturals, empreses, mitjans de comunicació i diferents administracions, entesos tots ells com a agents educatius.

---

* Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*. Annex 3. Actualització octubre de 2006 .

* Institut d'Educació de Barcelona. *Projecte Educatiu de Ciutat. Barcelona Ciutat Educadora. Volum I*. Pàg. 116

Objectius:

Els objectius prioritaris, elaborats durant el procés participatiu 2006/07 i pensat per a ésser desenvolupats durant el període 2008/11 són:

1. L'escola no està sola educant

per això cal desenvolupar projectes integrals d'educació en xarxa que integrin les aportacions de les famílies, les escoles, les entitats culturals, les associacions i les empreses educatives, el món del treball i els mitjans de comunicació.

2. Volem construir la xarxa educativa de la ciutat

per això cal articular projectes educatius de proximitat amb un gran projecte col·lectiu que comparteixi tota la ciutat.

3. L'educació dels infants i dels joves és una responsabilitat compartida

per això volem contribuir a millorar l'èxit escolar i la igualtat d'oportunitats educatives per a tothom.

4. Barcelona és i vol ser en el futur un gresol cultural

per això cal augmentar la capacitat de les institucions educatives formals i no formals per educar en la diversitat.

5. Els valors democràtics són la base de la convivència

per això cal continuar educant per a la ciutadania inclusiva i solidària.*

Funcions

- Construir una xarxa educativa integrada
- Informar de tot allò que és rellevant per a l'educació a la ciutat i visualitzar-ho
- Marcar tendències en l'acció educativa
- Coordinar i dinamitzar processos educatius per optimitzar recursos a partir de la col·laboració institucional
- Cohesionar territoris educatius a diferents escales
- Detectar nous problemes i buscar maneres de donar-hi resposta

La tasca del PEC es concreta en un seguit de projectes (56 a 2004) que suposen el pacte i l'entesa entre 231 entitats.

---

* Institut d'Educació de Barcelona. *Projecte Educatiu de Ciutat. Barcelona Ciutat Educadora. Volum I.*
www.bcn.cat/educacio/pec

c) Llicències relacionades

Paral·lelament al marc teòric que m'ofereixen els PEE i el PEC, hi ha unes llicències retribuïdes relacionades amb el tema de la meua recerca, les quals m'han aportat elements interessants per completar-la.

- Anna Comas i Arbós. *Estratègies de millora de la convivència. L'establiment de vincles entre escola, família i entorn*. Projecte de treball de recerca per al qual se sol·licita la concessió d'una llicència retribuïda d'acord amb la Resolució EDC/861/2006, de 28 de març de 2006 (DOGC núm. 4607, del 4/4/2006)
- Josep Masdeu Aspero. *El teixit associatiu, recurs clau per a la millora educativa: guia i protocols per a la relació dels IES amb les entitats*. Supervisió: Serafí Antunez Marcos. Departament de Didàctica i Organització. Facultat de Pedagogia. Universitat de Barcelona. 2006/07
- José Manuel Celorio Prieto Curs: 2005-06 *.Elaboració d'un pla d'organització de centre que permeti optimitzar els recursos i millorar els serveis a la comunitat.*
  - Maria Majó i Clavell. Curs 2005 – 2006. *Els Plans Educatius d'Entorn, una xarxa, a Catalunya, de complicitats socioeducatives Estudi dels PEE de Girona, Manlleu i Mataró.*

4. METODOLOGIA

a) Objectiu

Analitzar l'impacte del treball en xarxa que determinats centres educatius opten per incloure en el seu projecte educatiu. Identificar i avaluar els avantatges i dificultats amb que es troben aquests centres educatius de Barcelona que han optat per implicar-se en Projectes Educatius Integrals, es a dir, implicats en l'entorn per tal de proposar mesures que optimitzin els recursos i resolguin les possibles mancances que s'hagin detectat. L'anàlisi es basa en l'aplicació de dos iniciatives institucionals: el PEE i el PEC.

b) Tipus d'investigació

- Enfocament constructivista

“La metodología constructivista se orienta a describir e interpretar los fenómenos sociales, y por consiguiente los educativos, y se interesa por el estudio de los significados e intenciones humanas desde la perspectiva de los propios agentes sociales. (Marshall y Rossmann,1989)

*Latorre,1996:199

Després d'estudiar diferents orientacions metodològiques de recerca he optat per una metodologia constructivista/qualitativa.

El motiu principal pel qual opto per aquesta modalitat és la naturalesa de l'objecte d'estudi que m'ocupa: les relacions escola entorn i com aquestes modifiquen el fet educatiu. Es tracta d'esbrinar si el procés en el qual s'insereix un centre educatiu quan pren l'opció d'implicar-se en el seu propi entorn genera una sèrie de processos complexos que afecten la vida del centre, l'educació, la cultura i la implicació de la població que acull (infants, famílies, professors i d'altres agents educatius).

La meva intenció és fer un estudi amb enfocament holístic, tenint en compte que ho faré des d'un punt de vista global, sense segmentar ni seccionar.

Faré un anàlisi de dos centres concret i de la seva realitat, sense determinar grups de control, sense segmentar una part de la població, si no que serà un estudi global de tots els elements que intervenen en l'aplicació d'un programa educatiu.

---

* Latorre,A.; Del Rincón,D;Arnal,Justo *Bases metodològiques de la investigació educativa*. Editorial GR92. Barcelona 1996

Els resultats de les enquestes, entrevistes i observacions faran el dibuix de la situació dels centres i de l'impacte que té la implantació d'uns determinats projectes (PIE). Parteixo de la base que la filosofia dels PIE potser la clau d'èxit dels centres que els apliquen, i per aquest motiu m'he interessat per la recerca, però en cap moment faig una hipòtesi que l'aplicació dels PIE en concret, com a programes educatius que són, siguin eines aptes per aconseguir els objectius que es proposen. La recerca, entesa com un zoom que es focalitza en els centres, determinarà la eficàcia o el fracàs dels PIE com a instruments vàlids per a la consecució de l'èxit escolar, la cohesió social, la igualtat d'oportunitats i la millora de l'ús del català.

D'una altra banda, em proposo comprendre e interpretar la singularitat dels fets que es donen als centres (actuacions, activitats,..) deixant de banda possibles interpretacions generalitzadores a d'altres realitats.

La informació obtinguda parteix de l'estudi particular de dos centres. Aquesta informació ens pot ajudar a entendre la realitat de cadascun d'ells, les conclusions a les que arribem ens donen pistes de com, en determinades circumstàncies, l'aplicació dels PIE pot millorar els objectius que es proposen, però no ens determinarà lleis generals aplicables a tots els centres i a totes les realitats.

- Estudi de cassos

Per dur a terme la recerca des d'un enfocament constructivista prendre com a model l'estudi de casos de tipus avaluatiu * He optat pel model CIPP* (Context-Input-Process-Product) d'avaluació de programes. És un model avaluatiu que prové del món de l'educació i que es planteja (tal i com el seu nom indica) l'avaluació agrupant els indicadors en quatre categories: Indicadors de context, de procés i de producte.

Dins de cadascuna d'aquestes categories he establert diferents indicadors o subcategories que m'ajudaran a orientar la recerca.

L'estudi d'aquests casos concrets ens pot donar llum sobre quins són els avantatges i les dificultats dels centres que s'impliquen en el treball en xarxa partint dels PIE: La seva experiència ens pot ser útil com a element de reflexió, de revisió d'objectius a d'altres centres que s'impliquen en un treball semblant, podrà donar elements de reflexió i revisió als diferents agents implicats, i sobre tot, podrà ajudar als propis centres a ajustar la seva tasca per millorar-la.

Això generarà propostes de millora, tal i com em proposo en l'objectiu generals de la recerca.

---

* Latorre,A.; Del Rincón,D;Arnal,Justo *Bases metodològiques de la investigació educativa*. Editorial GR92. Barcelona 1996

*Stufflebeam;Daniel L. *CIPP Evaluation Model Checklist*.Març de 2007

c) Hipòtesis

- E. El treball en xarxa afavoreix l'èxit escolar dels alumnes?
- F. Genera vincles entre els agents implicats (alumnes, professors, famílies, administracions educatives, associacions i entitats) de manera que participin activament en l'educació dels alumnes?
- G. Millora la integració al territori i el sentit de pertinença al mateix?
- H. Redueix desigualtats i mancances en les famílies amb dificultats socioeconòmiques propiciant el seu accés als recursos del territori?

d) Participants

- Participants-clau.

La recerca es centra en l'estudi de dos centres educatius, un CEIP de Primària i un IES de secundària situats cadascun d'ells en un barri diferent de Barcelona.

L'elecció d'aquests centres en concret, no és arbitrària sinó que respon al fet que ambdós centres tenen una llarga trajectòria d'incloure com a eix clau al seu Projecte Educatiu de Centre diferents iniciatives orientades a treballar en xarxa amb els serveis, associacions i col·lectius del seu propi territori.

Aquesta opció de centre els ha portat a participar en dues iniciatives institucionals: Els Plans Educatius d'Entorn i el Projecte Educatiu de Barcelona.

L'Institut Municipal d'Educació de Barcelona em va facilitar el nom d'aquestes dos centres per considerar interessant fer la recerca dins del seu àmbit.

Un cop escollits els centres, he optat per considerar l'opinió de tots els col·lectius implicats en la tasca educativa del centre, de manera que els informants clau són a cadascun d'ells:

PARTICIPANTS CLAU	
Equip Directiu	1
Mestres/professors	3
Famílies	3
Alumnes	3
Monitors/col·laboradors	3

L'elecció dels participants en els col·lectius de mestres/professors, famílies, monitors i equip directiu no implica cap condició o característica específica (sexe, edat, càrrec, nivell d'implicació...). M'he dirigit al director del centre i li

he demanat el contacte amb els diferents agents participants sense posar cap condició prèvia.

En el cas del col·lectiu d'alumnes, si que he demanat com a condició que els participants facin una o més activitats de les que formen part d'ells Projectes en xarxa que es desenvolupen al centre, ja que la seva opinió es centrarà en gran part en el grau de satisfacció que com a usuaris directes tenen de l'activitat/s realitzada.

- **Participants experts:**

Paral·lelament a la informació rebuda pels participants-clau, he completat la recerca amb entrevistes a persones expertes en el treball en xarxa als centres educatius que podien fer aportacions des del seu punt de vista al disseny de la meua recerca, orientant-me tant a l'elaboració dels instruments, com a la interpretació dels resultats.

PARTICIPANTS EXPERTS	
Tècnic d'Educació Ajuntament	1
LIC	1
Consorti d'Educació	2
Responsable Àrea d'Educació de l'Institut Municipal de Educació de Barcelona	1

e) Instruments

D'acord amb el tipus d'enfocament metodològic que he donat a la recerca, he escollit com a instrument l'entrevista semiestructurada per a tots els col·lectius i l'observació dels centres en els quals he fet la recerca

També ha estat molt important a l'hora de dissenyar els instruments les orientacions i informacions derivades d'entrevistes amb informants-experts en el tema:

- **Entrevistes.**

Les entrevistes tenen una part de respostes obertes que corresponen a temes més generals i una part de respostes tancades que es corresponen a la part de la recerca que determina el grau de satisfacció que els informants tenen respecte als objectius específics dels projectes.

Per elaborar les entrevistes m'he basat en:

- el model CIPP^{*}, de manera que l'entrevista s'estructura en tres grans apartats: valoració del context, del procés i del producte final.
- l'estudi del marc teòric al qual faig referència al primer capítol i especialment al document editat pel Departament d'Educació que fa referència als Plans Educatius d'Entorn^{*}
- l'assistència a diferents conferències, cursos i xerrades referents als projectes en xarxa (Jornades i Grups de Treball del PEC, Jornades Escola 0-12)
- Les entrevistes a participants experts (LIC, Tècnics Ajuntament, etc.)

Abans de passar a la fase de recerca pròpiament dita, he comprovat l'adequació de les entrevistes, fent-les a persones de característiques semblants als futurs participants-clau per tal de validar-les. Com a resultat d'aquest exercici, he fet modificacions en funció de les respostes rebudes de les entrevistes elaborades inicialment. (Annex entrevista).

- Observacions.

Als dos centres he realitzat una observació dirigida a fer una descripció de les principals característiques de cadascun d'ells. El guió de l'observació ha estat el següent:

- Ubicació
- Tipus de centre: alumnes, professorat, estudis que s'imparteixen
- Característiques físiques
- Característiques pedagògiques
- Altres: projectes, col·laboracions

---

^{*} Stufflebeam; Daniel L. *CIPP Evaluation Model Checklist*. Març de 2007

^{*} Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*. Annex 3. Actualització octubre de 2006 .

http://xtec.cat/lic/documenta/annex3_Pla_entorn.pdf (català)

http://xtec.cat/lic/documenta/annex3_Planentorno.pdf (castellà)

f) Procediment i anàlisi

A través d'una cita prèvia amb els directors del centres, he elaborat amb la seva ajuda un calendari d'entrevistes als diferents participants-clau.

Un cop fetes les entrevistes als diferents participants dels centres educatius, he transcrit les respostes i les he enviat als informants per tal que les validessin personalment i fessin les esmenes que consideressin oportunes o en donessin el seu vist-i-plau.

Un cop validades, he procedit al seu buidat, establint prèviament unes categories i subcategories per tal de facilitar la interpretació posterior de les dades obtingudes.

Tota la informació recollida i dividida en categories m'ha fet possible la interpretació de les dades obtingudes, així com l'elaboració de conclusions.

Per fer l'anàlisi de dades he fet un buidat de les entrevistes i observacions fetes als dos centres agrupant-les en 12 categories establertes prèviament.

És a dir, l'esquema de les entrevistes ja tenia una estructura pensada per obtenir unes respostes categoritzades.

Aquesta organització prèvia, però, admetia canvis i era prou flexible per recollir temes emergents que podien desprendre's de les respostes.

Això ha estat possible gràcies a l'estructura de l'entrevista que tenia una de respostes tancades (p.e. el grau de satisfacció de les activitats expressat per cada participant) i una part de respostes obertes (p.e. millores que faries).

La categorització de les dades obtingudes ha estat la següent:

g) Descripció de les categories

CATEGORIES ESTABLERTES	
1. CONTEXT	1.1. Grau de coneixement dels projectes 1.2. Expectatives respecte als projectes
2. PROCÉS	2.1. Idoneïtat dels Projectes 2.2. Suport rebut al centre
3. PRODUCTE	3.1. Èxit escolar 3.2. Reducció de desigualtats socials 3.3. Millora dels vincles entre els agents 3.4. Millora de l'ús del català entre els alumnes 3.5. Dificultats en l'aplicació del projecte 3.6. Propostes de millora

1.Context.

1.1. Grau de coneixement del projecte.

Es tracta de determinar si les persones participants dels diferents col·lectius són conscients que els activitats i accions que es fan al centre no són iniciatives

aïllades si no que formen part d'un projecte més ampli consensuat entre diferents administracions i amb uns recursos propis.

1.2. Expectatives respecte al projecte.

Es tracta de veure que s'espera de l'aplicació dels projectes en xarxa. És una pregunta oberta que pot donar lloc a diferents idees emergents no previstes, que vagin més enllà dels objectius concrets que els projectes tenen com a prioritaris.

2.Procés.

1.1. Idoneïtat dels recursos.

Es tracta de saber si els recursos que s'obtenen a través dels projectes que es desenvolupen al centre s'entenen pels diferents col·lectius com a suficients pel seu desenvolupament.

2.2. Suport rebut al centre.

Es tracta de saber si les persones que treballen al centre el centre s'han sentit acompanyats, ajudats. Si tenen la sensació que davant de determinades dificultats que suposa la complexa tasca de treballar en xarxa, han tingut suport, ajut dels altres col·lectius i institucions que hi participen, o si en canvi, cada col·lectiu s'ha vist sol i amb la sensació d'haver de fer la feina isoladament.

3.Producte

Per elaborar les 4 primeres categories de l'apartat del Producte, m'he basat en els objectius finals que planteja el l'annex 3 del document elaborat pel Departament d'Educació*. Cadascuna d'aquestes quatre categories (3.1,3.2,3.3 i 3.4) es correspon amb un dels objectius finals del PEE.

3.1. Èxit escolar.

Es tracta del valor que donen els participants a la millora de l'èxit escolar dels alumnes a conseqüència de l'aplicació del PEE i del PEC. Èxit escolar entès no només com rendiment acadèmic (valoracions amb notes) si no com integració a l'escola, actitud positiva, bones relacions humanes amb els companys i mestres/professors.

Es tracta d'una pregunta d'opció múltiple: “molt”, “bastant”, “poc”, “gens” i “no ho sé”.

** Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*. Annex 3. Actualització octubre de 2006 .

http://xtec.cat/lic/documenta/annex3_Pla_entorn.pdf (català)

http://xtec.cat/lic/documenta/annex3_Planentorno.pdf (castellà)

3.2 Reducció de les desigualtats socials.

Es tracta de determinar si els participants consideren que l'aplicació del PEE i el PEC incrementa la participació de famílies i alumnes amb dificultats economico-socials en les activitats que proposa, de manera que aquestes famílies tinguin més oportunitats i s'anivellin les dificultats com a col·lectiu desfavorit que són.

Es tracta d'una pregunta d'opció múltiple: “molt”, “bastant”, “poc”, “gens” i “no ho sé”.

3.3 Millora dels vincles entre els agents.

En aquest punt es tracta d'esbrinar quin es el grau de satisfacció respecte a l'eficàcia i la fluïdesa de les relacions entre els diferents agents que intervenen en el PEE i el PEC.

Inclou les relacions entre el centre, les famílies, les associacions i entitats i les dues administracions que intervenen: el Departament d'Educació i la Regidoria de cada barri. Es tracta d'una pregunta d'opció múltiple: “molt”, “bastant”, “poc”, “gens” i “no ho sé”.

3.4 Millora de l'ús del català entre els alumnes.

Es tracta de que els participants facin una valoració de si les accions que es deriven de l'aplicació del PEE i el PEC incideixen directament en l'ús del català com a llengua vehicular dels alumnes.

Es tracta d'una pregunta d'opció múltiple: “molt”, “bastant”, “poc”, “gens” i “no ho sé”.

3.5 Dificultats en l'aplicació dels projectes.

En aquest apartat es tracta de que els participants expressin les dificultats més rellevants en que s'han trobat des del seu punt de vista per tal de dur a terme els projectes. Es tracta d'una pregunta oberta on poden sorgir idees i opinions de diferent caire (estructural, organitzatiu, pedagògic...)

3.6 Propostes de millora.

En aquest apartat, com a l'anterior, es parteix d'una pregunta oberta en la qual els participants poden expressar les seves idees per tal de millorar l'aplicació dels projectes. El tipus de propostes estaran possiblement lligats a les

dificultats que cadascú consideri oportunes, per tant es possible que hi hagi elements nous, diferents i de diferent caire.

3.7 Grau de satisfacció global.

En aquest apartat, els participants contesten quin creuen que és el grau d'èxit global d'onze de les activitats relatives al PEE. Es tracta d'una pregunta d'opció múltiple: “molt”, “bastant”, “poc”, “gens” i “no ho sé”.

2. Limitacions

Diversitat d'iniciatives institucionals que encaixen dins del model del que jo anomeno PIE.

Quan em vaig plantejar fer una recerca per analitzar l'efectivitat del treball en xarxa que es dinamitza des dels centres educatius tenint en compte no només resultats si no la vivència del dia a dia dels seus actors i destinataris (mestres, professors, alumnes, famílies, associacions, etc.) pretenia centra l'estudi en centres integrats en PEC, es per això que em vaig posar en contacte amb l'IME que n'és el responsable. Des d'aquesta institució en van assessorar i ajudar a fer la tria de centres i van posar a la meua disposició tots els documents relacionats.

En la fase prèvia de la investigació en la qual em vaig posar en contacte amb els centres triats ja em vaig adonar que aquests centres estaven implicats en d'altres PIE i que per tant, no podia centrar-me únicament en el PEC.

Fer un anàlisi de totes les iniciatives institucionals i en les particulars dels centres (PEC, PEE, Plans Comunitaris, Xarxes educatives, convenis de col·laboració amb associacions...etc.) s'escapava el meu abast perquè requeria una tasca molt exhaustiva en la qual intervenien molts factors i agents diversos, així doncs, vaig optar per fer una tria i limitar-me a l'estudi de dos dels PIE que vaig considerar que feien més incidència ens els centres: PEC i PEE.

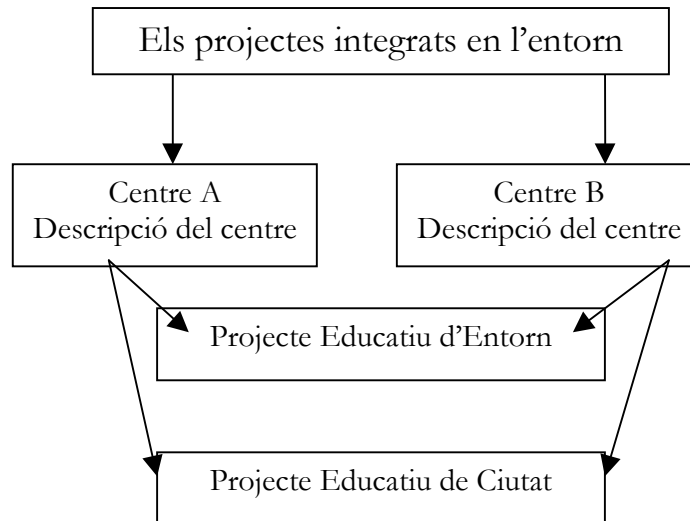
En cap cas es pot considerar que siguin aquests els únics PIE que intervenen en la tasca de treball que fan en xarxa els centres escollits, simplement són els que he triat per fer un estudi exhaustiu obligada per una qüestió de temps i de rigor.

4. RESULTATS

Els resultats de la recerca els presento en dos blocs.
Cada bloc correspondrà a un dels centres escollits i a cadascun dels blocs hi haurà :

- Una descripció del centre
- Un anàlisi de l'impacte del Projecte Educatiu d'Entorn
- Un anàlisi del Projecte Educatiu de Ciutat

L'anàlisi està organitzat en funció de les categories establertes en el capítol anterior (Context, Procés, Producte)

Centre A.

Descripció del centre

- **Ubicació:**

Es tracta d'un centre de la ciutat de Barcelona situat en un barri.....

- **Tipus de centre:**

CEIP:(Centre d'educació Infantil i Primària, amb alumnes de 3 a 12 anys)

- **Característiques físiques:**

Aules dotades amb un ordinador com a mínim.
Aules d'educació especial.

Aula de psicomotricitat per a Infantil.

2 aules polivalents

2 aules d'informàtica i xarxa a tot el centre.

Patis de terra i sorral.

Hort escolar.

Server de menjador i cuina pròpia integrats al centre.

Acollida de 8 a 9 per a tots els alumnes i collida de migdia per alumnes d'Educació Infantil amb germans a Primària.

Espais adaptats per a la pràctica esportiva, musical i artística.

Edifici adaptat per a persones amb mobilitat reduïda, disposant d'ascensor i rampes per a salvar els desnivells.

- **Característiques pedagògiques:**

El centre té vocació de participar i integrar-se en les activitats del barri i aquest enfocament pedagògic es concreta en la participació en diferents Projectes en xarxa.

Els més importants són:

- PEE
- PEC
- Pla Comunitari del barri.
- Xarxa 0-18 del barri.

Per tal d'afavorir un lleure de qualitat i complementar la tasca docent, el centre organitza activitats extraescolars, casal i activitats de migdia.

- **Altres:**

Per facilitar la participació de les famílies en les activitats del barri, el centre disposa d'una cartellera permanent d'anuncis al vestíbul per informar a les famílies de totes les activitats i serveis als quals hi poden accedir.

El centre està adherit des del 2001 a una xarxa d'entitats del barri orientada a la integració dels nouvinguts.

El centre col·labora en les revistes i publicacions de difusió d'activitats en xarxa del barri.

L'escola compta amb la participació d'una AMPA que col·labora activament en moltes de les activitats que s'hi organitzen. Cal destacar en aquest aspecte activitats pertanyents al PEE com són la Coral d'adults, el Teatre per pares i mares i el Club de Muntanya.

Dades del PEE

Els participants que han respost a l'entrevista semiestructurada al Centre A han estat:

PARTICIPANTS CLAU	
Equip Directiu	1
Mestres/professors	3
Famílies	3
Alumnes	3
Monitors/col·laboradors	2

D'aquest grup de participants, hi ha un col·lectiu, els alumnes, que no han estat preguntats sobre determinats aspectes de la recerca. La seva participació ha estat bàsicament en conèixer el grau d'acceptació de les activitats proposades pel PEE i en les quals participaven.

En el següent quadre, queda reflectit a quines demandes a respòs cada col·lectiu.

PLANS EDUCATIUS D'ENTORN						
		DIRECTOR/A	MESTRES/PROFESSORS	FAMÍLIES	ENTITATS	ALUMNES
1.Context	1.1 Coneixement del Projecte	X	X	X	X	X
	1.2 Expectatives	X	X	X	X	
2.Procés	2.1 Recursos	X	X	X	X	
	2.2.Suport rebut	X	X	X	X	
3.Producte	3.1 Èxit escolar	X	X	X	X	

3.2 Reducció desigualtats	X	X	X	X	
3.3 Vincles entre agents	X	X	X	X	
3.4 Ús del català	X	X	X	X	X
3.5. Dificultats	X	X	X	X	
3.6 Propostes de millora	X	X	X	X	
3.7 Satisfacció	X	X	X	X	X

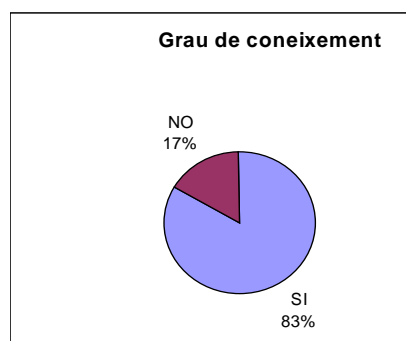
1. Context.

1.1. Grau de coneixement del projecte.

Dels 12 participants, 10 coneixen el projecte i saben explicar en que consisteix amb diferent grau d'exactitud en funció del seu paper a l'escola.

Qui més coneixement té del Projecte és el director, el segueixen per ordre els professors, les famílies i els monitors.

Qui desconeix l'existència d'un projecte global són els alumnes.

1.2. Expectatives respecte al projecte

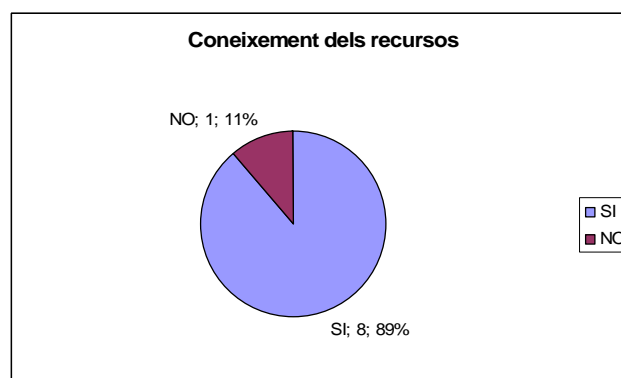
- Oferir lleure de qualitat als infants que estan en una situació social desfavorida
- Oferir una escola que integra els agents que la componen
- Oferir una escola que integra al barri
- Millorar l'aprenentatge dels infants,
- Millorar l'educació integral dels infants (hàbits, resolució de conflictes...)

- Afavorir l'aprenentatge intergeneracional
- Oferir una escola com espai públic però que sap preservar el seu espai docent

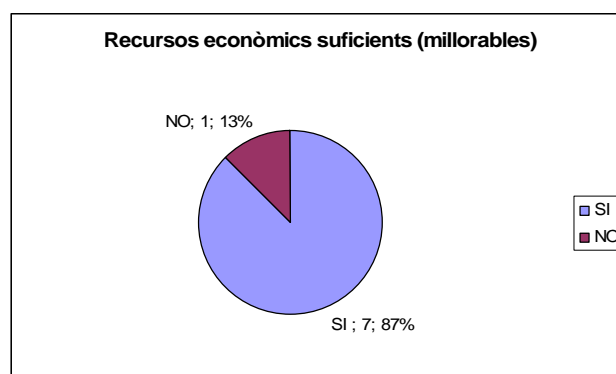
2. Procés.

2.1. Idoneïtat dels recursos

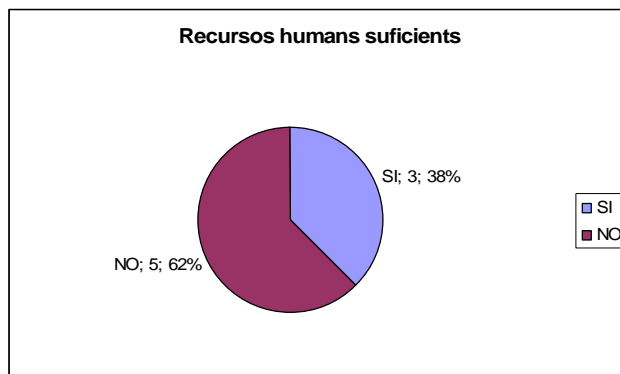
De les 9 persones entrevistades, 8 diuen conèixer els recursos que suposa formar part dels PEE, 1 ho desconeix.

Dels 8 participants que coneixen els recursos, 7 estan d'acord amb la dotació econòmica, però creuen que es millorable. Malgrat el nº de persones que hi estan d'acord, el matís "millorable" denota que no hi ha un acord total amb la dotació econòmica.

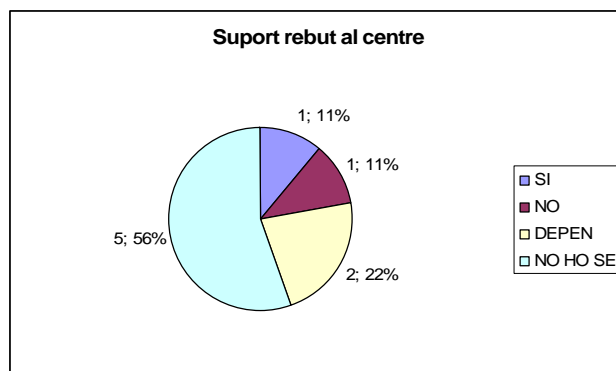
Dels 8 participants que coneixen els recursos, 5 persones consideren que haurien d'haver més recursos humans (monitors, més hores de dedicació del LIC del centre, conserge per cobrir les activitats de tarda).

2.2. Suport rebut al centre

De les 9 persones entrevistades, 5 desconeixen si el centre ha estat o no acompanyat (famílies i monitores)

Dels 4 restants, només 1 percep que el centre ha estat acompanyat, 1 pensa que no, i la resta creuen que sí però amb matisos (segons l'activitat, en alguns casos...)

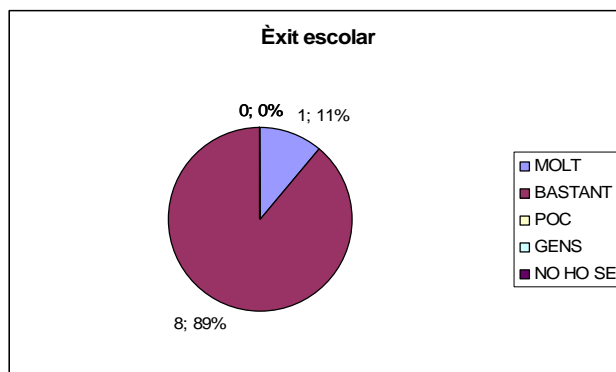

3. Producte

3.1. Èxit escolar

Quant al grau de satisfacció per l'èxit escolar dels alumnes, la valoració és molt positiva en general.

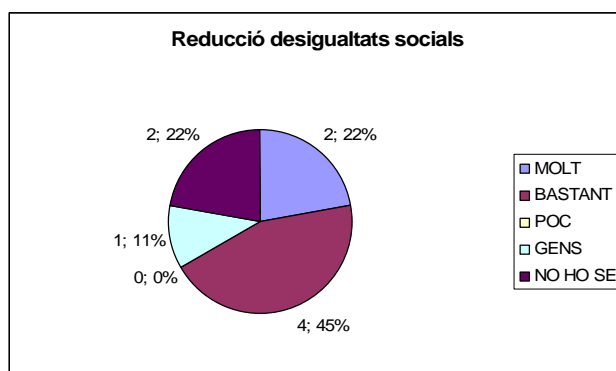
Dels 9 enquestats, 8 consideren "bastant" i 1 "molt".

3.2. Reducció de les desigualtats socials

En aquest apartat hi ha diferents opinions respecte a l'augment de la participació de la comunitat escolar que genera un canvi es positiu de les desigualtats socials.

Dels 9 enquestats, 2 consideren que “molt”, 4 “bastant” 1 “gens” i 2 “no ho saben”.

3.3. Millora dels vincles entre els agents.

3.3.1. Vincles escola-Departament d'Educació.

En aquest apartat, les famílies i les monitores consideren que no tenen opinió sobre el tema degut al seu desconeixement.

Entre el professorat hi ha gran diversitat d'opinió, des del “gens” fins al “molt”.

Si desagreguem la informació rebuda podem constatar que les persones que valoren més positivament aquest apartat, és perquè són les més implicades en el projecte i la seva opinió va dirigida a l'interlocutor concret (l'inspector) al qual valoren molt positivament.

Les persones que fan la valoració “poc” o “gens” es refereixen més aviat a la institució en global, sense personalitzar, manifestant una actitud crítica que es fa extensible no només al motiu de la recerca, si no a un descontent general respecte a la Institució.

3.3.2. Vincles escola-Regidoria/Districte.

En aquest apartat, les famílies i les monitores consideren que no tenen opinió sobre el tema degut al seu desconeixement

La resta de participants es mouen entre “bastant”, “poc” o “gens”. La diferència d'opinions, segons l'entrevista feta i les meves observacions, deriva del fet que hi ha un descontent general en les relacions amb aquesta institució per la falta de solucions en el passat. Actualment, però, arrel d'un canvi de la persona responsable, hi ha una bona perspectiva i millors relacions.

Més que un descontent amb la Institució, hi havia poca connexió amb la persona responsable, cosa que actualment està en vies de solució.

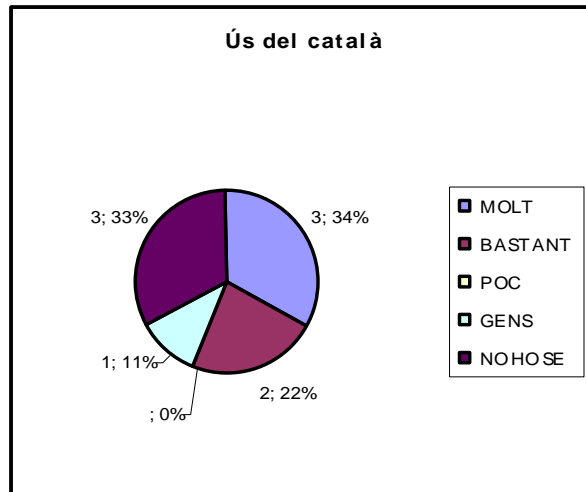
3.3.3. Vincles escola-Associacions/Entitats

Tots els participants es mostren satisfets en aquest apartat. (entre “molt” i “bastant”, excepte una persona que considera que la relació no es bona (“gens”).

3.3.4. Vincles Escola/Família

Famílies i professors es manifesten d'acord en la millora de les relacions en aquest apartat (“bastant”). Només un participant considera “gens”.

3.4. Ús del català entre els alumnes

En aquest apartat hi ha una clara tendència a valorar positivament l'implementació del PEE per aconseguir una millora de l'ús del català entre els alumnes.

Cal destacar, però, que el comentari fet per la majoria dels participants, és que es una mesura important de catalanització dins l'àmbit escolar. Gairebé en cap cas es considera assolit l'objectiu d'aconseguir que el català sigui llengua vehicular d'ús normalitzat per als alumnes de l'escola fora del seu recinte.

3.5. Dificultats en l'aplicació dels projectes.

- Inici caòtic del PEE en els seus orígens que s'ha anat resolent actualment
- Solapament de molts projectes del mateix caire i orientació (treball en xarxa amb el barri, les associacions, d'altres centres educatius, les Institucions) que causa desorientació, duplicitat de tasques i reunions, coordinacions i tasques.
- Excessiva burocràcia (canvis en l'emissió de factures, tasques de contractació i seguiment del personal, difusió de les activitats, retard en els pagaments de determinades partides aprovades,) que recau en l'equip directiu o en l'equip docent que veu així incrementades les seves funcions i responsabilitats.
- Gratuïtat de les activitats. El fet que hi hagi una aportació econòmica destinada a subvencionar les activitats els dona un caràcter gratuït que per una banda obre la possibilitat d'accés a aquestes activitats a famílies que d'una altra manera no podrien, augmentant la participació. Però es

produeix un efecte contraproductiu, i es que aquestes famílies no valoren l'activitat ni l'esforç d'organització que aquestes suposen, provocant l'abandonament a mig termini o l'absentisme.

- Inestabilitat del monitoratge i domini del català. Per les característiques del col·lectiu de monitors, hi ha molts canvis al llarg del curs. En molts casos per falta de personal, es contracten monitors que no tenen domini del català o no li donen valor a l'ús de la llengua i solen expressar-se en castellà.
- Mesures d'organització i infraestructures insuficients. En aquest punt s'inclouen diferents entrebancs de tipus pràctic que dificulten el PEE.

-La implementació del PEE suposa un major nombre de persones que accedeixen al centre dins i fora de l'horari lectiu, això motiva la necessitat de tenir un conserge de tarda que reguli entrades i sortides.

-L'ús dels espais de l'escola per part d'usuaris del barri (atletisme) requereix una millora dels patis i vestuaris.

-L'entorn físic immediat de l'escola porta molt de temps en situació d'obres importants, amb el conseqüent perill per als usuaris. Cal la presència de la guàrdia urbana, demanada en moltes ocasions.

3.6. Propostes de millora.

Respecte als recursos humans:

- Dotar de més hores al LIC del centre, el qual fa molt bé la seva feina però la implantació del PEE no ha suposat més presència seva al centre.
- Dotar l'escola d'un conserge de tarda per regular i controlar la porta a partir del moment en que acaba l'horari lectiu.
- Millorar el tipus de contractació del monitoratge per garantir la seva estabilitat i qualitat.

Respecte a l'organització:

- Introduir més debat i participació en l'elaboració del disseny i l'aplicació del PEE, de manera que les escoles que hi participin hi tinguin més incidència.
- Crear una figura o comissió que centralitzi i lideri totes les actuacions, coordinant les institucions i agents implicats, de manera que l'equip docent no es vegi desbordat per una feina en la que hi creu i que d'altra

banda, fa molt a gust i amb convicció. Que es faci també un seguiment i control més acurat de les activitats.

- Establir un pagament simbòlic a totes les activitats encara que estiguin subvencionades al 100%

Respecte a les infraestructures:

- Protegir l'escola de la possibilitat d'accidents a causa de les obres
- Millorar patis i vestuaris

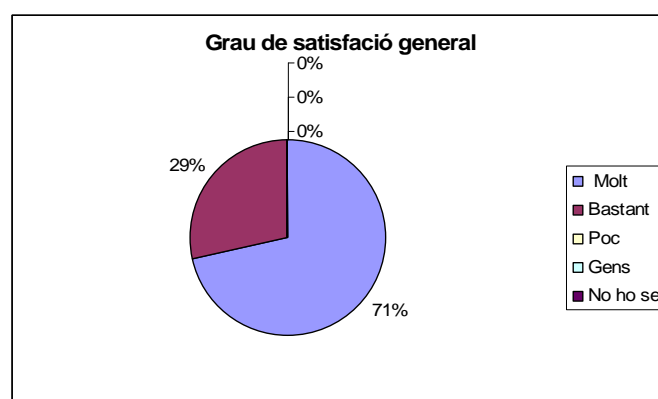
3.7. Grau de satisfacció general.

Els resultats d'aquest apartat els mostro agrupats per col·lectius, ja que hi ha diferències notables en cadascun d'ells respecte als altres.

Alumnes: Totes les alumnes enquestats consideren que les activitats que fan els agraden "molt" i es mostren molt entusiasmades quan expliquen el que fan i com funcionen.

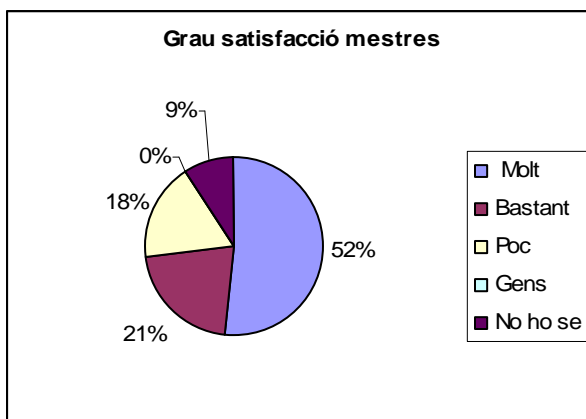
Famílies:

Les famílies es mostren partidàries del "Molt" (71%) i el "bastant" (29%)

Mestres/Professors:

El col·lectiu dels mestres, és més crític al fer la valoració global i hi ha més diversitat de criteri entre ells. L'opinió majoritària, respecte les activitats és que les valoren “molt” (52%)

Monitores:

Les monitores enquestades valoren les dues com a “bastant” positives les activitats de les quals en són responsables.

Dades del PEC

PARTICIPANTS CLAU	
Equip Directiu	1
Mestres/professors	3
Famílies	3
Alumnes	3
Monitors/col·laboradors	2

a) Grau de coneixement del projecte.

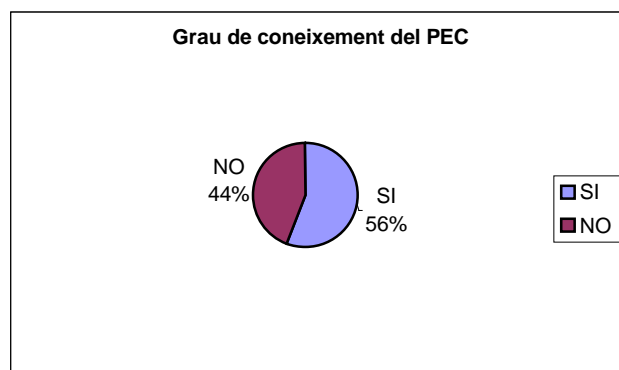
El PEC és un projecte conegut per tots els mestres. (4)

De les famílies, només una (de tres) el coneix. (1)

Les monitores desconeixen el projecte. (0)

De les 9 persones enquestades, 5 coneixen el projecte.

Expressat en percentatges:

b) Aspectes positius del PEC

Cal destacar que de les 5 persones que es mostren coneixedores del PEC en l'apartat anterior, 2 no manifesten opinions positives sobre el PEC per desconeixement.

Les opinions de la resta (3) són :

- És un Fòrum d'intercanvi i coneixements d'experiències, activitats i iniciatives de diferents col·lectius implicats en projectes implicats en una mateixa línia de treball en xarxa.
- Suposa un augment de motivació per al centre
- Facilita el treball en xarxa dels diferents col·lectius
- Possibilita activitats interessants per al barri
- Aporta a la comunitat educativa la consciència de l'alumne com a ciutadà i de l'escola com a societat.
- És un espai de reflexió que marca les directrius de les escoles quant a treball cooperatiu en xarxa.

c) Aspectes negatius

Cal destacar que de les 5 persones que es mostren coneixedores del PEC en l'apartat anterior, 1 no manifesta opinions negatives sobre el PEC per desconeixement.

Les opinions de la resta (4) són :

- Centralització geogràfica de les activitats : Jornades, Grups de Treball, activitats.
- Inconveniència d'activitats molt multitudinàries com el « Dia d'Europa ».
- Aturada de Projectes interessants un cop engegats per canvis laborals de les persones del Districte encarregades (Camí Escolar)

- Manca de directrius concretes per a totes les escoles dins la línia de treball que proposa el PEC.
- Poca difusió dels conflictes i problemes del dia a dia a les escoles (a les Jornades en concret)

d) Propostes de millora

Arrel de les respostes rebudes i les justificacions fetes pels participants, incloc una nova categoria en la qual n'exposen de forma espontània les propostes que creuen que millorarien el PEC.

- Descentralitzar els actes a diferents indrets de la ciutat, fins i tot a les pròpies escoles.
- Incloure a les Jornades visites a les escoles participants.
- Incidir en unes directrius concretes per a totes les escoles quant a treball en xarxa al territori
- Proposar activitats concretes a les que es puguin acollir les escoles, dotant-les dels mitjans necessaris i liderades per l'Ajuntament o els Districtes, de manera que les escoles hi participin amb la seva participació, però sense haver d'afegir recursos propis.
- Crear espais de debat a les Jornades per veure possibles conflictes del dia a dia de les escoles que opten per un model de treball basat en el PEC i veure com es resolen.

a) **Centre B**

Descripció del centre

- **Ubicació**

El centre està situat a Barcelona. El barri en el qual es troba es caracteritza per la gran diversitat en la procedència dels ciutadans que hi viuen i per dificultats socioeconòmiques en un percentatge molt alt.

Les característiques del seu alumnat són conseqüència d'aquesta composició social del barri i es pot afirmar que el centre acull a una tipologia de joves que fa uns anys no accedien a l'Educació Secundària.

- **Tipus de centre:**

IES Públic d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional de Grau Mitjà i Formació Professional de Grau. Actualment té 3 línies d'ESO i 1 de Batxillerat.

- **Característiques físiques:**

El centre està dotat de diferents espais per dur a terme activitats de laboratori, esportives, musicals, de tecnologia, d'informàtica, de mitjans audiovisuals, d'idiomes, de plàstica i/o dibuix tècnic, biblioteca i teatre.

L'edifici on està ubicat el centre és compartit amb un altre centre, però les dues institucions estan ben delimitades en les seves funcions tot i que comparteixen espais.

Es tracta d'un edifici antic i actualment està pendent de la remodelació i adequació de les seves dependències.

Funciona des del curs 1996/97.

- **Característiques pedagògiques:**

L'equip directiu que va començar a liderar el centre el curs 2001/02, va proposar tres línies bàsiques d'actuació que va sotmetre al claustre i les quals van ser aprovades:

- **Innovació.** L'anàlisi del material curricular elaborat al centre i la metodologia emprada a l'aula, la redacció de projectes de treball de curs per als alumnes, la incorporació de material d'altres cultures que tot difonent la importància de les mateixes evités també el procés d'aculturació dels nouvinguts o de la mal anomenada segona generació.
- **Convivència.** La disposició d'eines que permetessin intervenir sobre actituds, comportaments, hàbits... que no afavorissin el desenvolupament harmonios d'un bon clima de centre. Per això es considerava important la incorporació de tècniques per a la resolució de conflictes (mediació), donar suport a la tasca tutorial i fer l'anàlisi de l'evolució del treball curricular de competència social.
- **Entorn.** L'estudi de les relacions amb l'entorn: el desenvolupament de les xarxes de treball amb l'entorn, oficials i no oficials, i el treball amb les famílies.*

Altres:

El centre està implicat en diversos projectes generals entre els quals destaco aquells que estan relacionats amb el treball en xarxa amb el barri.

---

* Extret de la web del centre

- Cedeix els seus espais fora d'horari lectiu a diverses entitats del barri, al Consorci de Normalització Lingüística i als educadors de carrer del Districte.
- PEE, PEC i XER (Xarxa educativa del Raval)
- Projectes lligats a les diferents matèries que s'imparteixen, als Crèdits de Síntesi i als Treballs de Recerca que duen a terme els alumnes.
- Projecte de Mediació els trets més destacats del qual són :
  - La millora de les relacions interpersonals entre els alumnes
  - La resolució de conflictes
  - El desenvolupament d'un model disciplinari no punitiu sinó convivencial i afavoridor del diàleg i la negociació com a forma prioritària de resolució dels conflictes
  - La implicació de professorat i alumnat en la tasca de mediació.

Dades del PEE

Els participants que han respòs a l'entrevista al Centre B han estat:

PARTICIPANTS	
Equip Directiu	1
Mestres/professors	3
Famílies	0
Alumnes	3
Monitors/col·laboradors	0
Tècnica d'Educació Districte	1

D'aquest grup de participants, hi ha un col·lectiu, els alumnes, que no han estat preguntats sobre determinats aspectes de la recerca. La seva participació ha consistit en opinar sobre el grau d'acceptació de les activitats proposades pel PEE i en les quals hi participaven.

En el següent quadre, queda reflectit a quines demandes a respòs cada col·lectiu.

PLANS EDUCATIUS D'ENTORN						
		DIRECTOR/A	MESTRES/PROFESSORS	FAMÍLIES	ENTITATS	ALUMNES
1.Context	1.1 Coneixement del Projecte	X	X			X
	1.2 Expectatives	X	X			
2.Procés	2.1 Recursos	X	X			
	2.2.Suport rebut	X	X			
3.Producte	3.1 Èxit escolar	X	X			
	3.2 Reducció de les desigualtats	X	X			
	3.3 Vincles entre agents	X	X			
	3.4 Ús del català	X	X			X
	3.5. Dificultats	X	X			
	3.6 Propostes de millora	X	X			

	3.7 Satisfacció	X	X			X
--	--------------------	---	---	--	--	---

1. Context.

1.1. Grau de coneixement del projecte.

Tot el professorat participant coneix el PEE.

L'alumnat el desconeix.

1.2. Expectatives respecte al projecte

- Incidir en l'educació dels alumnes més enllà de l'àmbit escolar.
- Oferir-los-hi espais adequats per cobrir les seves necessitats d'estudi, lleure i formació.
- Millorar la formació d'uns alumnes que viuen en un entorn social complex, corregint així la manca d'oportunitats i expectatives.
- Millorar l'aprenentatge dels alumnes i la seva integració
- Millorar el treball en l'horari lectiu.

2. Procés.

2.1. Idoneïtat dels recursos

- El professorat participant coneix els recursos econòmics que aporta el PEE .
- Consideren que hauria d'haver més recursos econòmics, recursos humans –que no n'hi ha- i més qualificació del personal que es contracta.
- El centre ha de posar molts recursos als servei del PEE.

2.2. Suport rebut al centre

- El professorat entrevistat considera que el centre ha rebut suport. Les respostes, però, tenen matisos. Dels 4 enquestats, 1 considera que “poc” suport i 1 considera que malgrat el centre ha rebut suport, cal més ajut en la gestió dels recursos.

3. Producte

3.1. Èxit escolar.

Els participants manifesten diversitat d'opinions respecte aquest apartat: 1 considera que l'èxit és “molt”, 2 “bastant” i 1 “poc”

3.2. Reducció de desigualtats socials

Els valors de les respostes es situen en aquest cas entre “Bastant” (1), “Bastant/Poc” (1) i Poc (2)

3.3 Millora dels vincles entre els agents

- Vincles escola-Departament d'Educació.

Es considera que el vincle amb el Departament ha millorat “Bastant” (1), “Poc” (2) i “Gens” (1)

- Vincles escola-Regidoria/Districte.

El vincle amb el Districte es considera que ha millorat “Bastant” (1), “Poc” (2) i “No ho sé” (1)

- Vincles escola-Associacions/Entitats

El vincle amb les Entitats es considera que ha millorat “Molt” (1), “Bastant” (3)

- Vincles Escola/Família

Els vincles amb les famílies es considera que han millorat “Poc” (3) i “Gens” (1)

3.4 Ús del català entre els alumnes

Quant a l'ús del català entre els alumnes, es considera que ha millorat “Poc” (3) i “No ho sé” (1)

3.5 Dificultats en l'aplicació dels projectes.

- Excessiva inversió de temps en temes de gestió i burocràtics com ara les coordinacions amb diversos col·lectius, control de les activitats, etc.
- Gran inversió de recursos del propi centre per assolir els objectius (cessió d'espais, implicació de professorat, resolució de conflictes derivats de tenir el centre obert més hores, etc.)
- El voluntariat de moltes de les persones implicades en el projecte, provoca inestabilitat en les activitats i en conseqüència, demana més implicació del centre.
- La implantació d'un projecte com el PEE no necessàriament millora la qualitat del treball que ja es feia de forma tradicional al centre.

3.6 Propostes de millora

- Més inversió econòmica en recursos i en condicionament dels edificis antics, per dotar el centres que fan l'esforç de treballar en la línia dels PEE d'espais adequats i millorar els seus problemes estructurals.
- Revisar la política educativa que permet la concentració d'alumnat nouvingut i amb dificultats greus de tipus econòmic i social. La inversió de recursos com a única actuació no resol aquestes dificultats de punt de partida que tenen la majoria d'alumnes del centre.
- Millorar el disseny de les actuacions del PEE adaptant-lo a les necessitats del centre, tenir més previsió de les actuacions, més organització, més estabilitat laboral del personal responsable extern al centre i que aquest estigui més qualificat.
- Millorar la mediació.

3.7 Grau de satisfacció general.

Els resultats d'aquest apartat els mostro agrupats per col·lectius, ja que hi ha diferències notables en cadascun d'ells respecte als altres.

Alumnes: Totes les alumnes enquestats consideren que les activitats que fan els agraden "molt" i es mostren molt entusiasmades quan expliquen el que fan i com funcionen.

Cal destacar també, que 1 de les alumnes enquestades participa en horari extraescolar i per iniciativa pròpia en activitats de teatre que ha conegut a

traves del centre. Ho fa durant 4 dies a la setmana i a partir de la seva participació, ha fet que altres companyes de curs s'hi apuntin també.

Professors: La valoració global que fa el professorat és en general positiva ja que el grau de satisfacció respecte a les 9 activitats es valora entre "Molt" i "Bastant" en tots els cassos.

Dades del PEC

PARTICIPANTS	
Equip Directiu	1
Mestres/professors	3
Famílies	0
Alumnes	3
Monitors/col·laboradors	0
Tècnica d'Educació Districte	1

a) Grau de coneixement del projecte.

Dos participants en la recerca consideren que coneixen el PEC i dues responen que el coneixen "Poc".

b) Aspectes positius del PEC

Les persones que es manifesten coneixedores del PEC consideren que són positives les iniciatives que es desprenen de les comissions de treball així com que és un fòrum d'intercanvi d'experiències interessant. Les persones desconexedores no contesten.

c) Aspectes negatius

Les persones que es manifesten coneixedores del PEC consideren que el treball que es genera al PEC té poca repercussió als centres. Les persones desconexedores no contesten.

d) Propostes de millora

- Fer més difusió entre el professorat de les iniciatives, activitats i accions del PEC.
- Fer més difusió en sectors més joves d'edat per afavorir el diàleg i la participació intergeneracional.

- La major difusió del PEC hauria de propiciar en tots els sectors implicats “orgull de PEC” (sic), de manera que es sentissin més implicats i motivats en les iniciatives que es prenguin.

5. CONCLUSIÓ

- **Aspectes generals**

A partir de l'anàlisi dels resultats de les entrevistes amb els participants, les observacions dels centres i els documents referents al marc teòric és possible respondre a les preguntes que em plantejava a l'inici de la recerca.

- A. S'afavoreix l'èxit escolar dels alumnes?
- B. Es generen vincles entre els agents educatius implicats (alumnes, professors, famílies, administracions educatives, associacions i entitats) de manera que augmenta la seva participació en l'educació dels alumnes?
- C. Millora la integració al territori i el sentit de pertinença dels alumnes i les seves famílies ?
- D. Redueix desigualtats i mancances en les famílies amb dificultats socioeconòmiques propiciant el seu accés als recursos del territori?

A) S'afavoreix l'èxit escolar dels alumnes?

En general la resposta es favorable, d'una forma majoritària, els participants es mostren d'acord en que les mesures preses a partir dels PIE, afavoreixen "bastant" l'èxit escolar dels alumnes.

Cal destacar, però, que aquesta afirmació va acompanyada en molts casos de matisos en funció de cadascuna de les activitats.

Es a dir, hi ha acord quan a la bondat de l'aplicació dels PIE en general, però hi ha algunes puntualitzacions en el desenvolupament de determinades activitats i de com aquestes poden influir favorablement en l'èxit que els alumnes poden assolir.

Quan els participants mostren dubtes o reticències sobre determinades activitats per no considerar que siguin adients per millorar l'èxit escolar dels alumnes es refereixen bàsicament a temes organitzatius. Les activitats que no es consideren vàlides o prou profitoses són activitats que s'avaluen així per diferents motius que es poden agrupar en:

- Organització de recursos físics. L'activitat no funciona perquè no hi ha espais adequats al centre, perquè s'ocupen espais que han d'estar utilitzats posteriorment per activitats docents i no han quedat degudament ordenats, perquè no es disposa de material propi i es fa ús del material o estris centre sense haver-ho avisat i aquest material falta per a activitats docents posteriors.
- Organització de recursos humans. La precarietat laboral del personal aliè al centre que és contractat provoca canvis continus que afecten a la continuïtat dels objectius. Paral·lelament, la falta de qualificació en alguns casos obliga als centres a haver d'assumir el control i l'avaluació de les activitats de forma més exhaustiva del que caldria desitjar. D'altra

- banda, sovint les activitats es desenvolupen amb personal voluntari el qual, malgrat la seva capacitat és inestable.
- Disseny. Si el que es vol és millorar l'èxit escolar dels alumnes (rendiment acadèmic, cohesió, relacions, interès, motivació) les activitats adreçades a aquest objectiu haurien de ser demandades pel centre. Hauria de ser el centre qui un cop detectades les mancances més concretes i urgents de l'alumnat, sol·licités quin tipus d'activitat podria complementar la tasca docent. Sovint en el disseny de les activitats proposades s'actua de forma inversa.

Aquestes opinions corresponen a determinades activitats concretes, mai a la totalitat dels PIE.

B) Es generen vincles entre els agents educatius implicats (alumnes, professors, famílies, administracions educatives, associacions i entitats) de manera que augmenta la seva participació en l'educació dels alumnes?

Els participants opinen que de forma global, la implementació dels PIE articula i fomenta la relació entre els agents educatius.

Organitzativament hi ha una obligació d'establir coordinacions per tal d'unificar esforços i això suposa un pas endavant en centres que no han treballat mai en xarxa.

Però en el cas de centres educatius com els que participen en la recerca, aquest estil de treball en xarxa que té vocació d'incloure en el projecte educatiu el màxim d'agents educatius que intervenen en el propi territori, aquest primer pas ja estava assolit abans de participar en el PEE i el PEC perquè els seus respectius equips directius ja ho duïen a terme de forma voluntària.

La implementació dels PIE, no ha suposat cap retrocés, però tampoc a millorat substancialment la relació entre tots els col·lectius perquè tradicionalment en aquests centres sempre hi ha hagut la voluntat de fer-ho.

Hi ha, d'altra banda, diferències entre les valoracions dels vincles que es fan en funció dels agents. Cal fer dues distincions respecte aquest punt:

- Vincles amb les administracions:
S'adverteix insatisfacció o desconeixement dels vincles amb l'administració (Departament, Districte) sobretot per part de les famílies, el professorat i els monitors. El motiu d'aquest desconeixement/descontent potser el fet que és l'equip directiu dels centres qui estableix el contacte directe amb l'administració i per tant, la seva valoració (positiva en els dos centres) és la que realment ens es vàlida.

La resta de col·lectius (famílies, monitors/es, mestres/professors) tenen una percepció més parcial (i no per això menys valuosa) dels resultats finals de les actuacions i viuen amb gran preocupació temes com la poca adequació dels espais, la manca de personal, els problemes organitzatius. Els equips directius, que són els que fan una tasca més directa amb les administracions tenen una visió més global, no només dels resultats finals de les actuacions si no de tot el procés de treball, i encara que són crítics i veuen les mancances en els resultats, són més positius en la seva valoració dels vincles amb l'administració perquè viuen el procés amb més elements de reflexió.

Dit d'una altra manera, els col·lectius més crítics amb l'administració (famílies, monitors i mestres/professors) o desconeixen la seva actuació concreta o fan una valoració en abstracte de les institucions com a tals. Els equips directius quan fan la seva valoració s'estan referint a uns interlocutors concrets (inspectors, tècnics d'educació...) als quals valoren positivament en els dos centres perquè consideren que són persones que s'impliquen i fan aportacions positives, encara que com a responsables dels centres, plantegin canvis i millores.

- Vincles entre centre/famílies/associacions.
En general hi ha una resposta positiva mútua quan a la millora de les relacions entre aquests col·lectius. La implementació dels PIE ha generat una certa millora quan al coneixement mutu i el repartiment de responsabilitats.
La presa de decisions que comporta dur a terme els PIE ha possibilitat un avenç en aquest aspecte.
Cal destacar però, un matís que gairebé en totes les respostes dels participants emergeix: la implementació dels PIE en els dos centres participants respon a una voluntat de treball en xarxa anterior, per tant, aquest aspecte de vincular els col·lectius ja hi era present d'una manera potser no tan institucionalitzada, però sí real.
Els PIE suposen una oportunitat més de millora en aquest aspecte, però ja hi existia un substrat a partir d'altres iniciatives dels centres, els quals des de molt de temps ja estaven implicats en treballar en xarxa (Plans comunitaris de barri, convenis amb associacions, etc.)

C) Millora la integració al territori i el sentit de pertinença dels alumnes i les seves famílies ?

D) Redueix desigualtats i mancances en les famílies amb dificultats socioeconòmiques propiciant el seu accés als recursos del territori?

Les respostes a aquestes dues qüestions estan molt relacionades i és gairebé impossible deslligar-les. Fan referència a una de les fites més importants del treball en xarxa i a l'objectiu final dels PIE.

En els referents teòrics dels qual parteixo es planteja com un objectiu fonamental aconseguir anivellar les diferències de partida que tenen nombrosos col·lectius degut a les seves mancances socioeconòmiques, les diferències culturals, el desarrelament i la desestructuració familiar. Així ho expliciten els objectius dels PEE i del PEC:

“Enfortir la participació en activitats de lleure, reduint desigualtats entre col·lectius”*

“L'educació dels infants i dels joves és una responsabilitat compartida: per això volem contribuir a millorar l'èxit escolar i la igualtat d'oportunitats educatives per a tothom.”*

Partim de la base que l'augment de la participació dels col·lectius implicats en l'educació dels nois i noies potser la clau que contribuirà a facilitar l'accés de tots ells a una formació de més qualitat, amb més opcions i oportunitats, que els ajudarà a conèixer els serveis i possibilitats que hi ha al seu barri i a fer-ne ús, que farà possible la seva integració i participació en activitats que poden millorar la seva formació (esports, cultura, lleure, estudi).

Aquest conjunt d'accions ha de portar a pal·liar la desigualtat d'oportunitats i millorar el punt de partida de molts nois, noies i famílies que estan en situació de desavantatge respecte al conjunt de la població.

En aquest punt es detecta una diferència entre la percepció que tenen els dos centres:

En el centre de primària hi ha una visió més optimista quan a la participació i la reducció de les desigualtats socials. Es mouen tots els participants entre “molta satisfacció” o “bastant satisfacció”.

Al centre de secundària hi ha una visió més crítica. Per als professionals d'aquests centres les accions i activitats que generen els PEE són encertades i donen resposta a necessitats concretes dels col·lectius més desfavorits (assistència a activitats esportives i culturals dels alumnes a les quals sense l'ajut dels PIE seria impossible). Però són actuacions concretes

---

* Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*. Annex 3. Actualització octubre de 2006

* www.bcn.cat/educacio/pec

a curt termini que no impliquen, segons el seu punt de vista una disminució de les desigualtats socials a llarg termini.

La idea que els PIE generin un teixit social integrat i participatiu es viu com una utopia que difícilment es durà a terme en un context social tan complex, amb tanta conflictivitat i mancances.

L'excés de concentració de població amb greus problemes econòmics i socials units al fenomen migratori que produeix l'aïllament de determinats col·lectius respecte als ciutadans autòctons són barreres importants per desenvolupar un teixit social on tothom es senti integrat.

- **Respecte al PEE**

Ambdós centres coincideixen en alguns punts de l'anàlisi que fan dels PEE.

Com aspectes negatius citen:

- Excessiva burocratització. La contractació de personal, els pagaments, l'emissió de factures, els canvis de criteri respecte aquestes últimes, les coordinacions i trobades amb diferents agents, que lògicament tenen diferents horaris i disponibilitat.
- Aportació de recursos del centre:
Els centres fan una aportació important de recursos humans i materials. D'una banda, una part important de la tasca de gestió esmentada en l'apartat anterior recau sobre els professionals dels centres educatius, d'altre, cal afegir el control que sovint ha d'exercir el professorat dels centres sobre moltes de les activitats integrades es el PEE per tal de garantir el seu bon funcionament i degut a la gran mobilitat del personal que se n'hauria de fer càrrec i la seva inexperiència en alguns casos. I no són només recursos humans el que el centres aporten si no que cedeixen espais per a realitzar les activitats (aules, patis, passadissos, despatxos). Si aquestes cessions es fan fora de l'horari lectiu del centre ocasionen la necessitat d'organitzar la neteja, el control de la porta d'entrada, la gestió de possibles desperfectes...
Els dos centres coincideixen en l'interés que es duguin a terme les activitats i ofereixen les seves instal·lacions sabent que d'una altra manera (si les entitats haguessin de llogar espais alternatius) no serien possibles per les elevades despeses que suposaria. Però són crítics en el sentit que consideren que tots els centres educatius dels barris haurien d'entrar a formar part d'aquesta xarxa d'activitats i obrir les seves portes, de manera que així es repartirien els beneficis i també els inconvenients.

Una altra queixa per part d'un dels centres és la gran dificultat de dur el programa d'actuacions que s'ha dissenyat dins del PEE sense disposar d'una persona responsable de la porta en horari no lectiu.

- Duplicitat de projectes amb iguals objectius. Els centres implicats en els PIE pensen que el treball en xarxa és l'objectiu comú, però hi ha una gran diversitat d'iniciatives des de les diferents institucions i també dins de cadascuna d'aquestes. Totes són iniciatives interessants però comporten tràmits, coordinacions i requisits diferents. Sovint els equips directius estan al cas de totes les alternatives però fins i tot els costa fer-ne partícips a la resta de la comunitat educativa.
- Mesures estructurals : Els PIE haurien d'anar acompanyats de temes d'infraestructures : obres, condicionament d'espais, condicionament de l'espai extern i de temes de contractacions (conserges de tarda, monitoratge) que no depenguessin d'institucions diferents, o que si més no, anessin coordinades i els centres, un cop adscrits als diferents PIE no haguessin de fer gestions, peticions o demandes a diferents interlocutors. El centre A, per exemple, està ubicat en un lloc afectat per obres municipals importants i les entrades i sortides del recinte impliquen problemes de seguretat (camions, grues, trànsit). Un centre que està desenvolupant tantes activitats extraescolars no hauria d'estar preocupat per aquest tipus de conflictes i hauria de tenir un servei de guàrdia urbana permanent que només s'aconsegueix demanant-lo repetidament i de forma esporàdica.
- Concentració de població amb greus dificultats econòmiques i socials. Al centre B es percep un dubte respecte a l'eficàcia del PEE com a única mesura, s'hauria de complementar amb una redistribució d'alumnat prèvia. Difícilment es pot parlar d'inclusió, d'integració al territori i de millora de les desigualtats quan un tant per cent molt elevat de l'alumnat i les seves famílies aglutina greus problemes d'atur, desestructuració familiar, desarrelament cultural.

Com aspectes positius:

- Relacions amb les associacions i entitats. La millora de les relacions entre els diferents agents educatius és un punt que valoren molt positivament els dos centres.
- Els recursos econòmics. Ambdós centres coincideixen en que els recursos econòmics que aporten els PEE, per exemple, són una bona mesura per millorar el treball en xarxa que ja venien fent amb les entitats i associacions de cadascun dels barris on estan ubicats.

Propostes de millora:

- Simplificar la gestió que impliquen els PEE
  - Centralitzar les propostes, projectes i iniciatives que requereixen els PEE
  - Dotar els centres de més recursos humans (personal dedicat) en la mesura que els centres s'impliquin més o menys en determinats PEE.
  - Dotar els centres de les infraestructures necessàries per desenvolupar els PEE adequadament (equipaments dels centres - tan externs com interns -, obres de millora de l'entorn del centre –viabilitat, possibles obres a la via pública, accessibilitat al centre, etc. de manera que les diferents institucions implicades (Departament d'Educació i Ajuntament) es coordinin sense necessitat que els centres facin les reclamacions i demandes a diferents estaments i per camins diversos (Guàrdia Urbana, Regidoria, Parcs i jardins, Consorci d'Educació de Barcelona...).
-
- **Respecte al PEC**

Aspectes positius:

- Els dos centres consideren que la seva adhesió al PEC els aporta la possibilitat d'accedir a un fòrum interessant de debat i d'experiències útils d'escoles i institucions que creuen en la conveniència de treballar de forma coordinada als barris, sumant els esforços de tots els agents educatius.
- Les comissions de treball del PEC aporten iniciatives interessants pels centres.

Aspectes negatius:

- Manca de directrius o activitats concretes liderades des de l'IME. Així com es valoren positivament els fonaments teòrics i les aportacions de tots aquells que participen en les Jornades i Grups de treball, es troba a faltar que des del PEC hi hagi propostes concretes de treball, activitats liderades pel propi IME que donin forma concreta al cos teòric i als plantejaments del PEC.
- Aquesta manca de concreció podria ser la causa del desconeixement d'una bona part de la comunitat educativa del que és i que aporta el PEC als centres educatius. Tot això comporta poca repercussió als centres i manca d'impacte real de les iniciatives del PEC.

- Poca eficàcia en la difusió de les activitats del PEC. No es valora que no és faci difusió, sinó que aquesta no arriba a tots els col·lectius.

Propostes de millora:

- Descentralitzar els espais de trobada. Donen per bona l'estructura de les Jornades i Grups de Treball com a fòrum de discussió i aparador per conèixer i veure experiències educatives de diferents entitats, però des del centre A suggereixen la possibilitat de descentralitzar físicament els actes que s'organitzen des del PEC (Jornades, Grups de Treball, Comissions), donant la possibilitat de fer visites als centres educatius o entitats de manera que el coneixement de les diferents experiències es pugui fer en directe, veient la realitat sobre el terreny enlloc d'exposar les diferents activitats a un lloc i en un dia concret (Jornades). Això podria ser un incentiu per la participació per aquells centres allunyats del centre neuràlgic de la ciutat i implicaria a més persones del centre. Creuen en aquest centre que l'allunyament físic dels actes centrals del PEC són una dificultat per engrescar als membres del seu centre a participar-hi (mestres, famílies, etc.).
- Fer una millor difusió entre tots els sectors implicats en l'educació.
- Fer difusió específica entre els sectors més joves per propiciar diàleg i treball intergeneracional, que seria una aportació molt interessant i fructífera per engegar projectes educatius basats en l'intercanvi del treball i experiències entre joves i grans.

Algunes reflexions per millorar els PIE

Els dos centres observats coincideixen en estar satisfets del treball que fan a través dels PIE i comparteixen la filosofia que l'educació és una tasca que depèn de diferents agents educatius més enllà del propi centre.

La col·laboració amb tots aquests agents es vehicula a través dels PIE que es duen a terme en ambdós centres (PEE i PEC) d'una forma fluida i assumida pels dos equips directius així com el professorat dels centres.

Els equips directius, en ambdós casos lideren la demanda, l'execució i la valoració dels PIE i mostren satisfacció general per les iniciatives i activitats que generen.

En cap cas es qüestiona la validesa dels PIE com a filosofia de treball, però si que com em vist, fan una sèrie de matisacions i demandes quan a l'execució, seguiment i resultats de la tasca que fan.

Hi ha importants aspectes negatius que consideren que cal millorar per tal d'aconseguir els objectius que es plantegen: èxit escolar dels alumnes, enfortiment dels vincles, augment de la integració entre els diferents col·lectius implicats i reducció de desigualtats i mancances en les famílies amb dificultats socioeconòmiques propiciant el seu accés als recursos del territori.

Són especialment, crítics, com ja em vist en el darrer objectiu que fa referència a la correcció de els desigualtats.

Si bé tots els objectius són importants, aquest darrer té més pes en els PIE, perquè és l'únic que es pot assolir quan un centre s'implica en aquest tipus de projectes: el treball en xarxa no té sentit si com objectiu últim no afavoreix i fa possible de manera palpable l'accés de la població socialment desfavorida als recursos del territori, de manera que siguin les pròpies famílies les que, al marge del tutela inicial del centre s'integrin al teixit social.

És en aquesta línia que proposo la reflexió sobre determinats aspectes per millorar l'impacte dels PIE en els centres on s'apliquen.

Transversalitat institucional

Maria Majó en la llicència retribuïda realitzada el curs passat i la qual ja he citat anteriorment* utilitza el terme *transversalitat dels serveis* (pàg.368) com una necessitat que cal que les administracions es plantegin a l'hora de dur a terme els PEE. En el seu cas, parla dels PEE de Mataró, Manlleu i Olot.

Però aquest concepte es perfectament aplicable a la realitat dels dos centres estudiats a Barcelona. En tots els casos (a Manlleu, a Mataró, a Olot i als centres de Barcelona) les persones participants opinen sobre la bondat de fer ús dels serveis que ofereix cada territori, però coincideixen tots en les dificultats que suposa coordinar els esforços i treballar des de cada àmbit pels objectius comuns. Diferents protocols, diferents convocatòries, en terminis de

-
- * Majó i Clavell, Maria. Curs 2005 – 2006. *Els Plans Educatius d'Entorn, una xarxa, a Catalunya, de complicitats socioeducatives Estudi dels PEE de Girona, Manlleu i Mataró.*

<http://phobos.xtec.es./sgfprp/resum.php?codi=1087>

temps diversos i amb requeriments i condicions diferents fan difícil la tasca dels centres que treballen en xarxa.

L'origen d'aquesta dispersió està possiblement en la forma de funcionar de les nostres institucions. *“També és un dels temes més acceptats formalment, però el cert és que els compartiments – estanc encara tenen importància en el funcionament quotidià de les nostres administracions”.* (Pàg. 369)

Si tenim en compte la quantitat d'iniciatives que es concentren a la ciutat de Barcelona, el fet que cada institució actüi de forma aïllada multiplica els esforços dels centres per acollir-se a totes elles.

Els PEE en concret, són una opció molt vàlida per coordinar totes les tasques orientades al treball en xarxa, però tot i així, la pròpia inèrcia de les administracions a vegades dificulta la consecució dels objectius.

Un exemple merament il·lustratiu pot ser la greu dificultat en que es troba un dels centres estudiats a causa d'unes importants obres que s'estan fent a la via pública en el seu entorn immediat i que comporten perill a les entrades i sortides dels infants. Malgrat el centre participa activament al PEE i al PEC, no han aconseguit personal fixe de la Guàrdia Urbana per regular el trànsit de persones i vehicles.

Pensem que es tracta d'un centre que té les seves portes obertes fora d'horari lectiu i que per la seva participació en els PIE acull infants d'altres escoles de la zona amb les quals comparteix espais.

Si la manca d'un agent que reguli el trànsit en qualsevol centre pot ser un problema, imaginem com s'agreuja el problema en un centre d'aquestes característiques.

Un altre exemple és el cas en el que s'ha trobat el centre A. Després de fer una tasca important per iniciar el projecte “Camins Escolars” amb l'escola i l'Ampa, aquest ha quedat truncat pel fet que ha hagut un relleu de la persona responsable que el coordinava.

Difusió dels PIE

Tant els PEE com el PEC són desconeguts per a molts dels agents educatius. Les propostes d'activitats, el plantejament de fons, la filosofia de treball que generen aquestes dues iniciatives institucionals no són prou valorades pels seus destinataris finals.

Els equips directius són qui més coneixen la tasca que es fa a partir d'aquestes iniciatives, en segon lloc el professorat i en tercer lloc les famílies, els monitors d'activitats i els alumnes formen el col·lectiu menys coneixedor.

Hi ha materials prou adequats per transmetre no només les activitats que es poden fer, si no les idees de fons que sustenten els PIE. Si tots els col·lectius implicats en fossin coneixedors, podrien actuar més activament i serien més conscients de la importància que el seu centre opti per aplicar-los.

Potser caldria plantejar la necessitat de dedicar un espai de temps de forma periòdica per informar sobre la filosofia i els objectius dels PIE per a cadascun dels col·lectius (Claustre, AMPA, Associacions, etc.) prescindint de que ja portin temps aplicant-se als centres. Sempre hi ha famílies, monitors, professors o mestres que s'incorporen als centres i cal donar-los una informació acurada del tema.

Possiblement una altra opció complementària és que la informació no es pressuposi que es donarà en cascada (de l'Equip Directiu als diferents col·lectius) si no que seria més interessant que la aportessin persones externes al centre, amb una visió més ampla i amb possibilitat de donar un marc de referència més ric (experiències d'altres escoles i col·lectius...).

Podrien ser persones expertes tant del Departament (PEE) com de l'IME (PEC), els Tècnics d'Educació o d'altres institucions (Universitat, Serveis Educatius...)

Difondre adequadament l'origen i l'essència dels PIE també podria ajudar a eliminar el fals concepte de "gratuitat" que tenen les activitats subvencionades tant pel PEE com pel PEC. Contràriament, contribuïm a crear una cultura de "subvenció" que resta valor a les mateixes activitats entre els seus usuaris.

Els nois i noies i les famílies han de saber que gaudeixen de determinats serveis amb un objectiu i per uns motius concrets, però que no són gratuïts si no aportats per les institucions amb finalitats molt clares.

Condicions laborals dels participants.

La implementació dels PIE requereix en general una bona dosi de voluntariat molt valuosa (el propi professorat, les famílies, els voluntaris de les associacions, casals, etc.)

D'altra banda hi ha també professionals (bàsicament monitors d'activitats) que han de tenir una formació adequada i contracte laborals estables i ben remunerats. No és pot deixar a l'atzar la seva tasca ja que incideix directament en els infants i joves. L'excés de mobilitat o la manca de formació d'aquests professionals poden ser impediments molt importants per dur a terme els objectius dels PIE amb continuïtat i sense entrebancs.

En aquest aspecte de la formació dels monitors que desenvolupen tasques amb els infants i joves cal destacar la preocupació de la majoria dels participants en l'estudi sobre l'ús del català. No podem oblidar que es tracta d'un dels objectius fonamentals dels PIE i que afecta a la dimensió de la participació i la integració dels infants i joves en la nostra societat.

En molts casos es detecta una mancança en el domini del català per part dels monitors. De vegades per desconeixement de la llengua i en altres ocasions, encara que es domina, no se li dóna la importància que té i canvien d'idioma

sistemàticament quan els infants o joves responen en una llengua que no és el català.

Simplificació de la gestió

És important corregir l'excés de burocràcia que generen algun aspectes dels PIE.

La planificació dels projectes, l'elaboració de pressupostos, la contractació, la redacció de memòries, les reunions i les actes que generen, l'emissió de factures, són aspectes molt importants i que no es poden de cap menysprear ni deixar de banda. Però potser caldria fer una revisió d'aquests documents de manera que s'unifiquessin, no canviessin de format i fossin el més clarificadors possible.

Una formació intensiva en temes de redacció, seguiment i valoració de projectes podria ser una tasca interessant que fins i tot podrien rebre les persones que es fan càrrec de l'administració del centre (administratius assignats als centres).

La "transversalitat dels serveis" de la qual parlàvem en un paràgraf anterior, també ajudaria a unificar documents si totes les administracions implicades es possessin d'acord en quins aspectes o apartats cal que tingui un projecte, un pressupost, una avaluació...

Política Educativa Nacional

"La comunitat educativa està formada per totes les persones i institucions que intervenen en el procés educatiu. En són part els alumnes, les famílies, el professorat, el personal de suport docent i administratiu, i els agents territorials i socials i les associacions que els representen, així com l'associacionisme educatiu i les entitats de lleure".* (art.10)

Amb aquest paràgraf, queda palesa la voluntat de l'actual govern de la Generalitat (a través dels responsables del Departament d'Educació) de donar a l'educació un tractament global que aglutini tots els agents educatius en la línia dels PIE dels quals tracta el meu treball.

Aquesta filosofia de treball coincideix plenament amb les directrius que es plantegen des de l'IME de Barcelona i les quals es basen en el concepte de "ciutat educadora" * com una "nova dimensió que implicava, a més de les famílies i

---

* Generalitat de Catalunya. *Avantprojecte de la Llei d'Educació de Catalunya*. Abril 2008

* Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. "Barcelona, ciutat educadora", Volum I. Barcelona 2007

l'escola, també els ajuntaments, les associacions, les indústries culturals, les empreses i altres institucions i col·lectius de la ciutat" (pàg. 18)

Des de les dues institucions (Departament d'Ensenyament i IME) es dona d'aquesta manera resposta a molts dels reptes educatius amb els quals ens trobem a les nostres ciutats i per tant, també a Barcelona.

Ja han estat exposats en aquest treball, però considero interessant fer-ne en aquest punt un resum:

- La gran diversitat cultural fruit dels diferents llocs de procedència dels infants i joves ens situa davant d'un fenomen nou que cal abordar amb cura per tal d'establir un equilibri sostenible entre el respecte a les cultures que arriben i la difusió i coneixement de la cultura o cultures del país d'acollida.
- L'impacte i la gran difusió dels mitjans de comunicació i audiovisuals influeixen en l'opinió i la formació dels ciutadans, de manera que cal fer un posicionament educatiu en favor del desenvolupament d'una actitud crítica i raonada en els infants i joves que hi ha a les nostres escoles i instituts per tal que es formin en un esperit crític que els ajudi a prendre part activa de la societat en que viuen de forma responsable i autònoma.
- Els desequilibris socials i econòmics de les famílies concentrats en determinades zones de població demana actuacions concretes per equilibrar la manca d'oportunitats i el desavantatge de punt de partida que poden determinar el futur a molts dels infants i joves de la ciutat.

Els PIE esdevenen eines útils per cohesionar el territori, aprofitar els recursos que hi ha i crear xarxes que *"vinculin a l'escola al teixit social i que basteixin continuïtats educatives entre les diferents situacions de vida dels infants i dels joves de l'escola (escola, lleure, família, transició al món liberal)"** (pàg. 29).

Però un cop definides les bases de quina educació proposen les nostres institucions educatives, cal anar més enllà dels conceptes generals i dissenyar mesures concretes d'actuació.

Si bé es cert que les administracions ja fan aquesta feina a través de moltes iniciatives generals i més concretament, a través del PEC i els PEE, hi ha algunes reflexions que podrien millorar la eficàcia i desenvolupament d'aquests projectes:

<http://www.bcn.es/educacio>

* Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. "Barcelona, ciutat educadora", Volum I. Barcelona 2007

<http://www.bcn.es/educacio>

- Hi ha una certa tendència entre alguns agents educatius a considerar que la implantació dels PIE ha d'estar centrada prioritàriament en territoris considerats "conflictius" o amb problemàtiques específiques, però no és així.
La política educativa promou els PIE a tots els centres i a totes les zones, impulsant fins i tot el treball en xarxa d'uns centres amb els altres, de manera que aquests creïn el seu propi "teixit" de col·laboració.
Els treballs col·laboratius entre centres (projectes comuns, activitats telemàtiques, publicació de treballs, exposicions, festes conjuntes) faciliten el coneixement entre els col·lectius, la participació i el treball conjunt poden ajudar a superar falsos prejudicis sobre determinats centres que per motius diversos aglutinen més població injustament considerada "conflictiva".
- D'altra banda, iniciatives com l'obertura dels centres fora de l'horari lectiu, la cessió d'espais per part dels centres a les entitats i associacions del barri, la cooperació dels centres educatius amb l'entorn immediat no han de ser temes opcionals en funció de la bona voluntat d'un determinat equip directiu d'un centre, si no que han de ser directrius comunes, consensuades per zones, de manera que uns centres no es sentin més pressionats que altres pel fet de participar en els PIE. En definitiva, fer possible que s'equilibrin els esforços i la participació de tothom, de manera que els centres que treballen i fan una aposta d'obrir el seu centre a les necessitats del barri no es trobin sols en aquesta tasca.
- Els PIE aporten recursos econòmics als centres, generen una gran quantitat d'actuacions i d'esforços per part de tots els agents que hi participen. Com ja hem vist, en els centres participants hi ha una postura favorable a desenvolupar-los però sovint manifesten a partir de la pràctica i el treball del dia a dia preocupacions, mancances i dubtes respecte a la consecució dels objectius finals.
Crec que en part aquests dubtes provenen de la reflexió de valorar cap on es decanta la balança entre el treball que es realitza i els resultats obtinguts i observar que encara hi ha molt camí a recórrer per afirmar que hi ha un avenç significatiu respecte a la finalitat d'aplicar els PEE, equilibrar la balança en favor d'ells i que puguin gaudir de les mateixes oportunitats i punts de partida que nois i noies de la seva edat que es troben en una situació estable i econòmicament millor.
El gran dubte que es planteja és si n'hi ha prou amb abocar els recursos, els esforços de l'administració, del professorat, de les famílies i les associacions en contextos on conflueixen gran quantitat de mancances econòmiques i socials: el desequilibri social és el que caldria resoldre per evitar la concentració de població amb greus dificultats.

Mentre tot això no passa, les institucions educatives han de vetllar per un bon equilibri en el repartiment d'alumnat de forma equitativa, de manera que als centres de Barcelona hi hagi representada tota la població que hi viu i hi treballa.

Es paradoxal observar com centres d'un mateix barri tenen una tipologia d'alumnat radicalment diferent.

En el cas dels centres estudiats, seria molt positiu per tota la comunitat comptar amb alumnat divers i no concentrar un nombre tan elevat de famílies amb greus i diverses dificultats socio-econòmiques.

Els recursos, els esforços del professorat i de tots els agents educatius seria molt més profitós si els centres podessin comptar amb una població equilibrada i diversa on es donessin diferents models familiars, culturals i on per descomptat, hi estigues representada la idiosincràsia del propi país on vivim.

Propostes concretes

- Fer un repartiment equitatiu de l'alumnat de manera que en determinats centres no hi hagi concentració de famílies amb risc social o nouvingudes .
- No augmentar ratios ni línies educatives en determinats centres mentre hi ha centres amb poca matrícula a la mateixa zona.
- Limitar la incorporació d'alumnes que arriben durant el curs en un mateix centre i repartir-los entre tots els d'una mateixa zona.
- Promoure el reagrupament familiar dels alumnes sempre en benefici dels centres amb menys matrícula.
- Crear directius orientades en la filosofia dels PIE de forma progressiva a tots els centres, de manera que iniciatives com l'obertura dels centres més enllà del horari lectiu, les activitats esportives compartint espais, l'obertura dels patis els caps de setmana, etc. no recaigui sobre uns quants centres amb més o menys bona voluntat si no que des de les administracions prevalgui el concepte de les escoles com espais públics que són.

Totes aquestes mesures constitueixen un programari difícil de complir ja que requereixen una aposta valenta per part de l'administració que haurà de prioritzar el dret a l'educació per sobre del dret de les famílies a escollir el centre pels seus fills.

Es tracta de dos conceptes que entren en conflicte i cal posicionar-se clarament en quin és el que preval des d'un punt de vista institucional.

El dret a l'educació està recollit a la nostra constitució en el seu article 27:

“Todos tienen el derecho a la educación. Se reconoce la libertad de enseñanza”*

Malgrat en aquest enunciat es garanteix la llibertat d'ensenyament, quan la constitució desenvolupa la normativa sobre els centres públics i/o sostinguts amb fons públics* no especifica aquesta llibertat de les famílies per escollir el centre.

Prendre mesures al respecte de manera que la societat entengui la necessitat d'equiparar tots els centres sostinguts amb fons públics, aconseguint que no es concentrin alumnes amb problemàtiques específiques en determinats centres serà una tasca difícil que cal fer amb el consens de l'opinió pública.

Les mesures polítiques que s'hagin de prendre dependran de les característiques de cada territori i des de l'administració s'haurà de trobar la manera de desenvolupar-les amb consens, sense ruptura social però amb fermesa.

Aquest, però, és un tema delicat que probablement demana un estudi profund i probablement una nova recerca.

“Per a educar un infant, fa falta tota la tribu”*

El proverbi Africà ja citat al inici del treball em serveix aquí per a fer la reflexió final.

L'educació l'hem d'entendre com una tasca comuna que no implica només els infants/joves, els professionals que treballen amb ells (mestres, professors, psicòlegs).

No és només un tema de les seves famílies, ni de les administracions corresponents.

Tampoc és una tasca només dirigida als infants/joves en edat escolar .

L'educació és un concepte més ampli que implica tots aquests agents i que ens ha de preocupar com a ciutadans.

Les mesures educatives que es prenguin han d'anar acompanyades de polítiques de vivenda, de treball, culturals i han de tenir en compte tots els col·lectius susceptibles de ser “educats”: adults, avis, empreses, mitjans de comunicació ...

Sense polítiques paral·leles de treball, vivenda i millora de les condicions de vida de les famílies que viuen a la ciutat difícilment es podrà millorar la situació de que pateixen els centres escolars on es concentra població amb problemàtiques greus.

---

* Constitución española .1978. Título 1.Capítulo II .Artículo 27

* Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación.

* Proverbi africà

Des de l'àmbit educatiu, no podem pretendre, però, quedar-nos de braços creuats mentre tots aquests temes es resolen i s'articulen.

Cal engegar projectes de treball en xarxa on unifiquem esforços tots els agents educatius pensant en l'educació com un projecte de vida més enllà del centre educatiu (instituts i escoles) que afecta a tota la societat.

Recuperar els centres educatius (instituts i escoles) com espais públics per aquesta finalitat, potser una bona manera de començar.

6. BIBLIOGRAFIA

Metodologia

- Bausela Herreras, Esperanza. *“Metodología de al Investigación Evaluativa: modelo CIPP”*. *Revista complutense de educación Vol. 14 Num 2 (2003) 361-376*
- Latorre, A.; Del Rincón, D; Arnal, Justo *“Bases metodológicas de la investigación educativa”*. Editorial GR92. Barcelona 1996
- Martínez, F. *El cuestionario. Un instrumento para la investigación de las ciencias sociales*. Editorial Alertes. Barcelona 2002
- Stufflebeam; Daniel L. *“CIPP Evaluation Model Checklist”*. Març de 2007
<http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/cippchecklist.htm>

Marc teòric

- Celorio Prieto, José Manuel. Curs: 2005-06 .***Elaboració d'un pla d'organització de centre que permeti optimitzar els recursos i millorar els serveis a la comunitat.***
- Comas i Arbós, Anna. ***Estratègies de millora de la convivència. L'establiment de vincles entre escola, família i entorn.*** Projecte de treball de recerca per al qual se sol·licita la concessió d'una llicència retribuïda d'acord amb la Resolució EDC/861/2006, de 28 de març de 2006 (DOGC núm. 4607, del 4/4/2006)
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. "*Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*". Annex 3. Actualització octubre de 2006 .
http://xtec.cat/lic/documenta/annex3_Pla_entorn.pdf (català)
http://xtec.cat/lic/documenta/annex3_Planentorno.pdf (castellà)
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. *Pacte Nacional per a l'Educació -Oportunitat i compromís- Idees per a un debat –* Barcelona, 2005
- Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. "*Barcelona, ciutat educadora*", Volum I. Barcelona 2007
<http://www.bcn.es/educacio>
- Institut d'Educació . *Projecte Educatiu de Ciutat. Educació, barri i territori.* Barcelona Educació nº 50.
- Institut d'Educació. Ajuntament de Barcelona. *Projecte Educatiu de Ciutat. Pla d'acció 2004-07.*
- Institut d'Educació. Ajuntament de Barcelona. *VI Jornades del PEC de Barcelona. Educació, barri i territori: La ciutat com a xarxa educativa a favor de la cohesió social.*
- Majó i Clavell, Maria. Curs 2005 – 2006. *Els Plans Educatius d'Entorn, una xarxa, a Catalunya, de complicitats socioeducatives Estudi dels PEE de Girona, Manlleu i Mataró.*
<http://phobos.xtec.es./sgfprp/resum.php?codi=1087>

- Masdeu Aspero, Josep. *El teixit associatiu, recurs clau per a la millora educativa: guia i protocols per a la relació dels IES amb les entitats*. Supervisió: Serafí Antunez Marcos. Departament de Didàctica i Organització. Facultat de Pedagogia. Universitat de Barcelona. 2006/07
- **Subirats, J.** (Coord.), Alsinet, J. Riba, Clara. Ribera, M. “*Més enllà de l'escola. Transformacions socials i noves dinàmiques educatives i professionals*” Editorial Mediterrània, Barcelona, 2003.
- <http://www.xtec.cat/lic/entorn/index.htm>

7. ANNEXOS

DOCUMENT 1:

Entrevista alumnes

1. En quina d'aquestes activitats participes?
2. Indica si t'agrada molt, bastant, poc o gens

	ACTUACIONS (ACTIVITATS)	MOLT	BASTANT	POC	GENS
	Sortides i Colònies 1er. 4rt.				
	*Practiques a centres Cicle Formatiu				
	Projecte teatre social				

	Estudi assistit (3 grups)				
	*Piscina 1er. i 2on.				
	Taller de Radio				
	Punt d'informació Joves				
	Taller de Llengua (1)				
	*Taller de Llengua (2)				

DOCUMENT 2:

Entrevista famílies

A. FASE D'ENTRADA

1. CONEIXES ELS PROJECTES EN ELS QUALS PARTICIPA EL CENTRE. (PEE, PEC I Pla Comunitari)

SI	NO
----	----

2. SAPS QUINS RECURSOS APORTA AL CENTRE EL FET DE PARTICIPAR EN AQUESTS PROJECTES (+ personal, + diners...)

3. CREUS QUE SÓN ADEQUATS?

4. CONEIXES LES ACTUACIONS CONCRETES QUE ES FAN A PARTIR D'AQUESTS PROJECTES?

SI	NO
----	----

5. QUINS BENEFICIS ESPERES DE L'APLICACIÓ DE PROJECTES INTEGRALS (PEE, PEC....)

B. PROCÉS

6. SAPS SI S'HAN FET MODIFICACIONS DURANT EL CURS DEL PROJECTE INICIAL?

SI	NO
----	----

7. QUINES?

C. PRODUCTE

8. ACTUACIONS REALITZADES (Documents 5 i 6 de l'Annex)

9. CREUS QUE HA MILLORAT L'ÈXIT ESCOLAR? (RENDIMENT ACADÈMIC, COHESIÓ, RELACIONS INTERPERSONALS, INTERÈS, MOTIVACIÓ DELS ALUMNES)

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

10. CREUS QUE S'HA INCREMENTAT LA PARTICIPACIÓ EN ACTIVITATS DE LLEURE REDUINT DESIGUALTATS ENTRE COL·LECTIUS?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

11. CREUS QUE S'HAN ENFORTIT ELS VINCLES ENTRE FAMÍLIA, CENTRE EDUCATIU I ENTORN?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

12. CREUS QUE HA ESTAT EFECTIVA LA COL·LABORACIÓ AMB EL DEPARTAMENT

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

13. CREUS QUE HA ESTAT EFECTIVA LA COL·LABORACIÓ AMB LA REGIDORIA.

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

14. CREUS QUE HA ESTAT EFECTIVA LA COL·LABORACIÓ AMB LES ASSOCIACIONS?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

15. CREUS QUE HA MILLORAT L'ÚS DEL CATALÀ ENTRE L'ALUMNAT?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

16. MILLORES QUE FARIES

17. DIFICULTATS EN QUE T'HAS TROBAT

RESPECTE AL PEC

18. CONEIXES EL PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT?

SI	NO
----	----

19. APORTACIONS POSITIVES DEL PEC

20. APORTACIONS NEGATIVES DEL PEC.

DOCUMENT 3:

Entrevista Professors/Mestres, Equip Directiu, Lics i Tècniques d'Educació
ED
PROFESSORAT
LIC
TÈCNICA D'EDUCACIÓ

A .FASE D'ENTRADA

1. EN QUINS PROJECTES INTEGRALS (PEE,PEC...ESTÀ INVOLUCRAT EL TEU CENTRE?
2. QUINS RECURSOS APORTEN AL CENTRE ELS PROJECTES INTEGRALS (PEE, PEC...)
3. CREUS QUE SÓN ADEQUATS?
4. QUINES ACTUACIONS CONCRETES APORTEN AL CENTRE? (graella)

5. CREUS QUE SÓN ADEQUADES?
6. QUINS BENEFICIS ESPERES DE L'APLICACIÓ DE PROJECTES INTEGRALS (PEE, PEC....)

B.PROCÉS

7. ES FAN MODIFICACIONS DEL DISSENY INICIAL?

SI	NO	NO HO SE
----	----	----------

8. QUINES?
9. CONSIDERES QUE EL CENTRE HA ESTAT ACOMPANYAT/AJUDAT?

C. PRODUCTE

10. ACTUACIONS REALITZADES (Documents 5 i 6 de l'Annex)
11. CREUS QUE HA MILLORAT L'ÈXIT ESCOLAR? (RENDIMENT ACADÈMIC, COHESIÓ, RELACIONS INTERPERSONALS, INTERÈS, MOTIVACIÓ DELS ALUMNES)

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

12. CREUS QUE S'HA INCREMENTAT LA PARTICIPACIÓ EN ACTIVITATS DE LLEURE REDUÏNT DESIGUALTATS ENTRE COL·LECTIUS?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

13. CREUS QUE S'HAN ENFORTIT ELS VINCLES ENTRE FAMÍLIA, CENTRE EDUCATIU I ENTORN?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

14. CREUS QUE HA ESTAT EFECTIVA LA COL·LABORACIÓ AMB EL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

15. CREUS QUE HA ESTAT EFECTIVA LA COL·LABORACIÓ AMB LA REGIDORIA.

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

16. CREUS QUE HA ESTAT EFECTIVA LA COL·LABORACIÓ AMB LES ASSOCIACIONS?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

17. CREUS QUE HA MILLORAT L'ÚS DEL CATALÀ ENTRE L'ALUMNAT?

MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE
------	---------	-----	------	----------

18. MILLORES QUE FARIES

19. DIFICULTATS EN QUE US HEU TROBAT

RESPECTE AL PEC

20. CONEIXES EL PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT?

21. APORTACIONS POSITIVES DEL PEC

22. APORTACIONS NEGATIVES DEL PEC.

DOCUMENT 4:

Entrevista Monitors/Associacions

1. TIPUS DE CONTRACTACIÓ, INSTITUCIÓ I/O EMPRESA.
2. TÍTOL ACTIVITAT:
  - A. FASE D'ENTRADA**
3. QUINS SÓN ELS OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT QUE PORTES A TERME?
4. CREUS QUE ÉS UNA ACTIVITAT ADEQUADA?

SI	NO
----	----

5. SAPS QUE AQUESTA ACTIVITAT FORMA PART D'UN PROJECTE EDUCATIU MÉS AMPLI?

SI	NO
----	----

6. QUE EN SAPS D'AQUEST PROJECTE EDUCATIU?

B. PROCÉS

7. S'HAN FET MODIFICACIONS DE L'ACTIVITAT DURANT EL CURS ?

SI	NO
----	----

8. QUINES?

9. PERQUÈ?

10. COM DEFINIRIES EL CLIMA DE L'ACTIVITAT DURANT EL CURS?

MOLT BO	BO	BASTANT BO	GENS BO
---------	----	------------	---------

11. TREBALLE EN EQUIP?

SI	NO
----	----

12. AMB QUI?

13. TENS RELACIÓ AMB EL CENTRE?

SI	NO
----	----

14. COM ÉS AQUESTA RELACIÓ? PERIODICITAT, ESPAI, PERSONES...

15. CREUS QUE ES ADEQUADA?

SI	NO
----	----

16. PARTICIPES EN ALGUNA COMISSIÓ DEL PCC, PEC, ETC.?

SI	NO
----	----

C. PRODUCTE

17. ASPECTES POSITIUS DE L'ACTIVITAT .ENUMERA-L'S

18. ASPECTES NEGATIUS/DIFICULTATS. ENUMERA-L'S

19. GRAU DE SATISFACIÓ DEL'ACTIVITAT

MOLT BO	BO	BASTANT BO	GENS BO
---------	----	------------	---------

RESPECTE AL PEC

23. CONEIXES EL PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT?

SI	NO
----	----

24. APORTACIONS POSITIVES DEL PEC

25. APORTACIONS NEGATIVES DEL PEC.

DOCUMENT 5:

GRAU DE SATISFACCIO ACTIVITATS (CENTRE A)						
ACTUACIONS (ACTIVITATS)	MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE	
Dinamització del temps de lleure a través del circ						
Millora del temps del migdia						
Taller del contes						
Tallers estudi assistit/Ludoteca						
Mundo Lupita						
Taller de teatre pares i mares						
Rítmica						
Escola d'Atletisme						
Coral adults						
Club de Muntanyisme						
Projecte Èxit						
Acollida matinal						
Taller de còmic						
Taller de Lectura						

DOCUMENT 6:

GRAU DE SATISFACCIO ACTIVITATS (CENTRE B)						
ACTUACIONS (ACTIVITATS)	MOLT	BASTANT	POC	GENS	NO HO SE	
Sortides i Colònies 1er. 4rt.						
*Practiques a centres Cicle Formatiu						
Projecte teatre social						
Estudi assistit (3 grups)						
*Piscina 1er. i 2on.						
Taller de Radio						
Punt d'informació Joves						
Taller de Llengua (1)						
*Taller de Llengua (2)						

DOCUMENT 7

FORMACIÓ PRÒPIA

(Formació rebuda durant el permís de llicència retribuïda)

- Curs “Bases Metodològiques per a la Recerca Educativa” organitzat per l'ICE de la Universitat de Barcelona.
- Participació en dos Grups de Treball Preparatori de les VIII Jornades del PEC .(setembre-octubre 2007)
- Assistència a les VIII Jornades del PEC (novembre de 2007)
- Assistència a les IX Jornades Escoles 0-12 (15 i 16 de febrer de 2008)
- Assistència al Cicle de Conferències Pedagògiques: “Noves referències per repensar l'educació”. (Cosmocaixa, febrer de 2008)
- Assistència al Cicle de Conferències Educatives. (Caixafòrum, gener/febrer 2008)
- Assistència al III Fòrum Plèiades “Educació i context social: Família i escola a l'educació infantil i primària. Ens entenem? Ens podem entendre?. UAB 16 i 17 de maig de 2008